

Analyse verbetering digitale bereikbaarheid Vijfheerenlanden i.o.

SJOUKE VAN DIJK – HENK JAN WITTEVEEN

Vertrouwelijk

Januari 2018

Inhoudsopgave

1. Management samenvatting	2
2. Achtergrond en aanleiding.....	6
3. Analyse digitale bereikbaarheid	8
3.1. Huidige aanwezigheid marktpartijen in Vijfheerenlanden	8
3.2. Potentiele mogelijkheden aanleg breedband	10
3.3. Conclusie analyse digitale bereikbaarheid Vijfheerenlanden	12
4. Rollen gemeenten	14
5. Consequenties scenario's.....	15
5.1. Aanlegvoorwaarden marktpartijen buitengebied.....	15
5.2. Standpunt Waterschap Rivierenland.....	18
6. Conclusies & Aanbevelingen	20
Bijlage 1 Staatssteun	22
Bijlage 2 Gebiedsanalyse gemeente Vijfheerenlanden.....	24
Bijlage 3 Actieve marktpartijen	29
Bijlage 4 Quick scan samenwerking met Giessenlanden-Net	32
Bijlage 5 Projectaanpak uitrol Breedband in het buitengebied.....	38

1. Management samenvatting

In dit rapport worden de resultaten beschreven van de analyse voor de digitale bereikbaarheid van de gemeente Vijfheerenlanden i.o. (hierna te noemen gemeente Vijfheerenlanden). Hierbij zijn de volgende pijlers als vertrekpunt genomen:

1. Vitaliteit van de kernen: Een onderdeel daarvan is een goede digitale bereikbaarheid.
2. Optimalisering digitalisering van de dienstverlening: Dit uitgangspunt is voor het buitengebied van belang aangezien dit gebied geen optimaal gebruik kan maken van dit beleid vanwege de ontbrekende infrastructuur.
3. Breedband voor iedereen.

De behoefte aan snelle internetverbindingen neemt in snel tempo toe. We maken steeds meer gebruik van streaming van audio en video zoals met Spotify, Youtube en Netflix. En dit is nog maar het begin. In de komende jaren zullen toepassingen als e-health, e-learning, maar ook digitale bedrijfstoeepassingen als smart-farming de behoefte aan snel en stabiel internet exponentieel doen toenemen.

Voor de gemeente Vijfheerenlanden is een goede digitale bereikbaarheid erg belangrijk, zowel in de kernen als in het buitengebied. Op basis van onze analyse is gebleken dat de gemeente Vijfheerenlanden is voorzien van een goede toekomst vaste digitale infrastructuur in de kernen en op de bedrijventerreinen. Net zoals in andere delen van het land constateren we dat een aantal bewoners in de kernen van Vijfheerenlanden ontevreden is over de huidige aanbieders KPN en Ziggo. Deze marktpartijen zijn echter niet bereid om in de komende 2 jaar hun bestaande infrastructuur te gaan verglazen. Het landelijk beleid van KPN en Ziggo is om de huidige infrastructuur in de komende jaren qua snelheid en kwaliteit te verbeteren zodat bewoners en bedrijven voldoende internetsnelheid blijven behouden. Het lange termijn doel van KPN en Ziggo is om hun huidige totale infrastructuur in de kernen om te zetten in een glasvezelnetwerk.

In het grootste deel van het buitengebied is de digitale bereikbaarheid daarentegen erg beperkt. De huidige infrastructuur waarbij internet over de telefoonlijn wordt aangeboden, is met (veelal) 2 tot 5 Mb/s ontoereikend. In deze gebieden is een verbeterde internet infrastructuur hard nodig. Het gaat om 1.298 woningen en bedrijven in het buitengebied en om 412 bedrijven op bedrijventerreinen. En mobiel internet (4G en op termijn 5G) is onvoldoende stabiel en onvoldoende gebied dekkend om de digitale bereikbaarheid van het totale buitengebied te verbeteren.

Als deze situatie in de komende jaren niet verbetert, heeft dit vergaande negatieve consequenties voor de vitaliteit van het buitengebied.

Scenario's verbeteren digitale bereikbaarheid

We voorzien op hoofdlijnen twee scenario's voor het verbeteren van de digitale bereikbaarheid van de gemeente Vijfheerenlanden. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de kernen en het buitengebied.

Bij scenario 1 wordt een aparte stichting opgericht in samenwerking met Giessenlanden-Net. Zij legt een glasvezel netwerk aan niet alleen in het buitengebied (waardoor de digitale bereikbaarheid van het buitengebied wordt verbeterd) maar ook in de kernen. Bij scenario 2 legt een marktpartij glasvezel aan in het buitengebied waardoor de digitale bereikbaarheid van het buitengebied wordt verbeterd. Deze scenario's zijn in onderstaande tabel samengevat.

Locatie	Aantal aansluitingen	Huidige situatie	Korte termijn (komende 2 jaar)	Middellange termijn (2-5 jaar)	Lange termijn (> 5 jaar)
Scenario 1					
Kernen en buitengebied: Giessenlanden-Net	Ca. 20.845	KPN en Ziggo netwerk in de kernen. Slechte internet verbinding in het buitengebied	Glasvezel naast de bestaande netwerken van KPN en Ziggo	- Giessenlanden-Net: glasvezel - KPN: geleidelijke overgang naar glasvezel. - Ziggo: meer bandbreedte	Glasvezel netwerk van Giessenlanden-Net, KPN en Ziggo
Scenario 2					
Kernen: KPN/Ziggo	Ca. 19.547	Voldoende breedband (Coax, Vdsl, glasvezel)	Versterking huidige netwerk	KPN: geleidelijke overgang naar glasvezel. Ziggo: meer bandbreedte	glasvezel
Buitengebied: Marktpartij	1.298	Slechte internet verbinding	Glasvezel	Glasvezel	glasvezel

Toelichting scenario's

In onderstaand overzicht worden de aspecten van deze twee scenario's weergegeven.

scenario's	1. Glasvezel voor alle bewoners en bedrijven	2. Glasvezel voor het buitengebied
Aanbieder	Samenwerking met stichting Giessenlanden-Net	Marktpartij
Scope	buitengebied & kernen	buitengebied
snelheid implementatie	start 2018 / aanleg 2019	start 2018 / aanleg 2019
betrokkenheid gemeente	Hoog, actieve betrokkenheid, sturing en controle is nodig vanwege de grote financiële betrokkenheid van de gemeente. Daarnaast inzet van de gemeente i.v.m. het sluiten van een convenant, het afgeven van een vergunning en het houden van toezicht op de uitvoering	Betrokkenheid gemeente beperkt zich tot het sluiten van een convenant, het afgeven van een vergunning en het houden van toezicht op de uitvoering.
risico's	Hoog. De gemeente is zowel financieel als bestuurlijk betrokken bij de aanleg van glasvezel.	Geen financieel en juridisch risico bij de gemeente. De marktpartij is geen contractpartij voor de gemeente.
juridische risico's	Risico op staatsteun moet nader worden onderzocht	Geen. Gemeente heeft geen relatie met marktpartij
organisatorische risico's	partij heeft geen ervaring met projecten van een vergelijkbare omvang,	ruime ervaring bij marktpartij
civiel technische risico's	beperkte graafdiepte waardoor mogelijk verhoogde kans op kabelbreuk aanleg in dijken mogelijk extra issues	beperkte graafdiepte waardoor mogelijk verhoogde kans op kabelbreuk aanleg in dijken mogelijk extra issues

financiële risico's	gemeente staat voor bijna 30 miljoen financieel garant met alle risico's van dien	financieel risico ligt bij de marktpartij. Er is geen relatie tussen de marktpartij en de gemeente
risico m.b.t. de planning	mogelijke vertraging door mogelijke juridische claim van concurrenten	uitloop van het project is niet onwaarschijnlijk. Maar omdat de scope beperkt is, is het risico op uitloop minder.
haalbaarheid	grote kans dat de vraagbundelingcampagne niet succesvol is en daarmee het traject moet worden gestopt. Indien dit traject mislukt, is met name het buitengebied de dupe.	kans op slagen is zeer groot
Conclusie	inschatting haalbaarheid scenario: laag	inschatting haalbaarheid scenario: hoog

Betrokkenheid gemeente

Voor wat betreft de digitale bereikbaarheid van de woningen en bedrijven in de kernen is er, net zoals bij andere Nederlandse gemeenten, in onze optiek geen actieve rol weggelegd voor de gemeente. Er zijn voldoende marktpartijen actief. Indien bewoners ontevreden zijn over het aanbod van de huidige partijen (met name Ziggo), wordt hen geadviseerd om met deze partijen in gesprek te gaan om te kijken hoe de dienstverlening en de daarbij behorende communicatie richting de bewoners en bedrijven eventueel kan worden geoptimaliseerd.

Ook is er geen actieve rol weggelegd voor de gemeente om de digitale bereikbaarheid van de bedrijventerreinen te verbeteren. Deze bevinden zich in of aan de rand van de kernen en daar is het aan de marktpartijen om onderling te bepalen hoe zij zoveel mogelijk klanten krijgen. Net zoals dit gebeurt in andere gemeenten, ligt het voor de hand dat deze bedrijventerreinen hiervoor zelf met marktpartijen afstemmen.

In het buitengebied is sprake van marktimperfectie en is er weldegelijk een actieve rol weggelegd voor de gemeente. Geadviseerd wordt om, in lijn met de afspraken met de provincie Utrecht, een pre-competitieve interessepeiling uit te voeren onder de bewoners en bedrijven van het buitengebied. De resultaten hiervan zijn vervolgens beschikbaar voor marktpartijen.

In beide scenario's zullen marktpartijen afspraken willen maken over onder meer graafdiepte (40cm) en afwijkende leges en degeneratiekosten.

Conclusie

Een belangrijke doelstelling voor de gemeente Vijfheerenlanden is breedband voor iedereen. Wij concluderen dat de digitale bereikbaarheid van het buitengebied zwaar onvoldoende is. Als de gemeente Vijfheerenlanden het standpunt zou innemen dat alle bewoners, dus ook die in de kernen, van glasvezel dienen te worden voorzien, dan is het logisch om de samenwerking met Giessenlanden-Net te intensiveren en de haalbaarheid verder te onderzoeken. Aan deze optie kleven echter veel risico's waardoor het de vraag is of dit scenario haalbaar is.

Aangezien het de gemeente primair niet gaat om de aanleg van glasvezel, maar om er voor te zorgen dat iedereen beschikt over breedband, ligt het voor de hand om zich als gemeente in te zetten voor het verbeteren van de situatie in het buitengebied. Er hebben zich reeds marktpartijen gemeld die in 2018/2019 willen starten met aanleg van glasvezel in de buitengebieden, zonder enig financieel risico voor de gemeente en met een beperkte financiële bijdrage van de gemeente. In de kernen zorgen de bestaande aanbieders er voor dat de digitale bereikbaarheid in de komende jaren zal worden verbeterd.

Vervolg

Geadviseerd wordt om in januari tot en met april 2018 een interessepeiling uit te voeren onder de bewoners en bedrijven van het buitengebied. Het doel hiervan is om bewoners te informeren en enthousiast te maken over glasvezel, een netwerk op te richten van buurtambassadeurs en een inschrijvingspercentage te halen van minimaal 50%. Deze interessepeiling is inmiddels in vele andere Utrechtse gemeenten met succes uitgevoerd en wordt gefinancierd door de provincie Utrecht.

Vervolgens zijn 1 of 2 marktpartijen bereid om een glasvezelnetwerk aan te leggen in het buitengebied in 2019, mits minimaal 50% van de bewoners en bedrijven zich tijdens de vraagbundelingscampagne heeft ingeschreven.

De gekozen marktpartij zal afspraken willen maken met de gemeente over onder meer graafdiepte, leges en degeneratiekosten. Geadviseerd wordt om hier, net zoals vele andere gemeenten hebben gedaan, constructief mee om te gaan. Deze marktpartij is verantwoordelijk om afspraken te maken met waterschap Rivierenland en de provincie. Geadviseerd wordt om bij hen erop aan te dringen dit in een zo vroeg mogelijk fase te doen gelet op de verwachte lange doorlooptijd van de vergunningaanvragen.

2. Achtergrond en aanleiding

Op basis van de volgende drie aspecten is opdracht gegeven door de gemeente Vijfheerenlanden i.o. om dit rapport op te stellen:

- a. Dienstverleningsconcept gemeente Vijfheerenlanden
- b. De intentieverklaring snel internet buitengebied provincie Utrecht
- c. Het project breedband binnen de gemeente Vijfheerenlanden.

Deze onderwerpen worden hieronder toegelicht.

a. Dienstverleningsconcept gemeente Vijfheerenlanden

Het kernbeleid van de gemeente Vijfheerenlanden richt zich met betrekking tot de digitale bereikbaarheid op de volgende 3 pijlers:

- Vitaliteit van de kernen: Een onderdeel daarvan is een goede digitale bereikbaarheid.
- Digitalisering van de dienstverlening: Dit uitgangspunt is voor het buitengebied van belang aangezien dit gebied geen optimaal gebruik kan maken van dit beleid vanwege de ontbrekende infrastructuur.
- Breedband voor iedereen.

In dit rapport wordt ingegaan op de vraag: ‘Hoe staat het met de digitale bereikbaarheid van de Vijfheerenlanden en wat er moet gebeuren om deze ambities te realiseren?’

b. Intentieverklaring snel internet buitengebied provincie Utrecht

Op 28 september 2016 hebben De Provincie Utrecht, Gebiedsraad O-gen, Gebiedscommissie Utrecht-West en de Utrechtse gemeenten (aangevuld met Zederik en Leerdam) een intentieverklaring ondertekend waarin is afgesproken zich actief in te zetten om internet (breedband) beschikbaar te maken voor het buitengebied. “Dit is van cruciaal belang om de economische en maatschappelijke kansen van de buitengebieden in de provincie Utrecht te vergroten en te versterken. Daarom willen partijen zich inspannen voor de realisatie van snel internet in de buitengebieden in de periode 2017-2019”, aldus deze intentieverklaring.

Aanleiding van deze intentieverklaring is de constatering dat het buitengebied van de gemeenten onvoldoende is uitgerust met snel internet. In dit rapport wordt de bevindingen beschreven over de stand van zaken in het buitengebied van de gemeente Vijfheerenlanden.

c. Het project breedband binnen de gemeente Vijfheerenlanden.

Om uitvoering te geven aan de intentieverklaring met de provincie (punt b.) is de gemeente Vijfheerenlanden gestart, in samenwerking met het programmabureau Utrecht West en met andere gemeenten in Utrecht West, de digitale bereikbaarheid van met name het buitengebied te verbeteren. In dit kader past een interessepeiling onder de bewoners van en bedrijven in het buitengebied.

Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met Stichting Giessenlanden-Net om de mogelijkheid te onderzoeken om de witte, grijze en zwarte gebieden, voor zover er geen glasvezel ligt, te voorzien van glasvezel. Er is een quick scan uitgevoerd naar deze mogelijke samenwerking. De resultaten van deze quick scan staan in hoofdstuk 5 en bijlage 4 beschreven.

Vraagstelling: analyse verbetering digitale bereikbaarheid Vijfheerenlanden

De gemeente Vijfheerenlanden heeft DICO Breedband BV gevraagd een analyse uit te voeren naar het verbeteren van de digitale bereikbaarheid van de gemeente waarbij het beleidsuitgangspunt ‘breedband voor iedereen’ als uitgangspunt is genomen voor bewoners, maatschappelijke instellingen en ondernemers.

In dit rapport staan de conclusies van een inventarisatie van de knelpunten en wensen m.b.t. de digitale bereikbaarheid vanuit de bedrijven en bewoners en de positie van de verschillende marktaanbieders. Op basis van inventarisatie wordt aangegeven wanneer en met welke mogelijke partners de digitale bereikbaarheid van de bedrijven en bewoners van de drie gemeenten kan worden geoptimaliseerd.

3. Analyse digitale bereikbaarheid

kernen en buitengebieden

In de wereld van snel internet wordt een onderscheid gemaakt tussen zwarte, witte en grijze gebieden. Dit is een door de EU opgestelde indeling. Over het algemeen kunnen de kernen worden beschouwd als zwart gebied en het buitengebied als witte en grijze gebieden. In bijlage 1 wordt nader ingegaan op het onderscheid tussen zwarte, witte en grijze gebieden.

Een nauwe overheidsbetrokkenheid (financiering) in de kernen is in principe niet toegestaan en wordt beschouwd als ongeoorloofde staatssteun. Wel kan de gemeente marktpartijen uitnodigen/verleiden om de infrastructuur in de kernen te verbeteren. In het buitengebied is het de overheid toegestaan om, onder bepaalde voorwaarden, ondersteuning te verlenen aan het stimuleren van breedband in het buitengebied. Voor een nadere toelichting over de staatsteunregels wordt verwezen naar bijlage 1.

3.1. Huidige aanwezigheid marktpartijen in Vijfheerenlanden

In de gemeente Vijfheerenlanden heeft een aantal marktpartijen onafhankelijk van elkaar een deel van woningen en bedrijven voorzien van een internet. Deze partijen zijn, inclusief de technieken, weergegeven in onderstaand overzicht. FttH staat voor Fiber to the Home, oftewel glasvezel. Hieronder valt ook FttB (Fiber to the Business).

	ADSL2+	VDSL2	FTTH	Kabel	Straalzender	Zakelijk ethernet op DSL techniek
Woonkernen en buitengebied / Consumenten						
KPN	x	x	x			
ZIGGO				x		
Bedrijventerreinen						
Tele2	x	x	x		x	x
Eurofiber			x			
Ziggo				x		
KPN	x	x	x			x

Hieronder het totaal aantal aansluitingen in Vijfheerenlanden. De meeste woningen en bedrijven hebben twee aansluitingen Ziggo (COAX netwerk) en KPN (VDSL of glasvezel). Feitelijk is er in de kernen sprake van een duopolie op infrastructuur.

	Type verbindingen aansluitingen		
	Ziggo	KPN	Totaal
Coax/ Kabel	17880		17880
Glasvezel		4100	4100
Koper (VDSL2+) > 30 Mbps		17850	17850
Koper (VDSL2+ /ADSL2+) < 30 Mbps		5684	5684
Totaal	17880	27634	45514

De analyse van deze gebieden geeft aan dat in alle kernen snel internet aanwezig is via Ziggo (COAX netwerk) en KPN (VDSL of glasvezel). Feitelijk is er in de kernen sprake van een duopolie op infrastructuur.

In onderstaand overzicht staan de aanbieders vermeld van snel internet in de kernen weergegeven. Deze aanbieders bieden elk een netwerk aan met meer dan 30Mbit/s.

Kernen	Aanbieders met snel internet
Ameide	KPN / Ziggo
Everdingen	KPN / Ziggo
Hagestein	KPN / Ziggo
Hei- en Boeicop	KPN / Ziggo
Hoef en Haag	KPN / Ziggo
Kedichem	KPN / Ziggo
Leerbroek	KPN / Ziggo
Leerdam	KPN / Ziggo
Lexmond	KPN / Ziggo
Meerkerk	KPN / Ziggo
Nieuwland	KPN / Ziggo
Oosterwijk	KPN / Ziggo
Ossenwaard	KPN / Ziggo
Schoonrewoerd	KPN / Ziggo
Tienhoven	KPN / Ziggo
Vianen	KPN / Ziggo
Zijderveld	KPN / Ziggo

In het buitengebied is een klein deel voorzien van snel via Ziggo (COAX netwerk) en KPN VDSL. **Een belangrijk deel van het buitengebied (1.298 aansluitingen) heeft slechts een KPN aansluiting met minder dan 30Mbit per seconde, hetgeen onvoldoende internet snelheid biedt.** In onderstaand overzicht staan de aansluitingen van KPN en Ziggo in het buitengebied weergegeven. Rood is Ziggo, Blauw zijn de KPN aansluitingen, dat zijn de aansluitingen waar de bewoners nu en in de toekomst geen toegang hebben tot snel internet. Voor meer informatie wordt verwezen naar bijlage 2.

Overzicht aansluitingen in het buitengebied (rood is Ziggo, blauw is KPN)

Op de bedrijventerreinen in Vijfheerenlanden is deels glasvezel beschikbaar voor bedrijven onder zakelijke voorwaarden (relatief hoge aansluit- en abonnementskosten). Ook is op een deel van de terreinen snel internet beschikbaar op basis van consumenten aansluitingen als Ziggo en KPN glasvezel. In onderstaande tabel staan de verschillende mogelijkheden per bedrijventerrein samengevat.

Bedrijventerreinen	Adressen BAG	Plaats	Ziggo	KPN Glasvezel	Eurofiber	Tele2
Meerkerk	46	Meerkerk	24 adressen	Ftth: 22 adressen. Overig VDSL tot 28 Mbps. FttO nearnet (Area-B)	> 750 meter	Nee
Aan de Zodeslagen	36	Ameide	15 adressen	Ja, Ftth. FttO nearnet (Area-B)	> 250 meter	Alleen synchrone ethernetdiensten
Nieuw Schaik	263	Leerdam	11 adressen	FttO nearnet (Area-B), Zakelijk Ethernet 20 Mbps synchroon	> 750 meter	Alleen synchrone ethernetdiensten
De Hagen + de Biezen	304	Vianen	4 adressen	FttO nearnet (Area-A)	Aanwezig	Nearnet
Gaasperwaard	11	Meerkerk	Nee	FttO Onnet (Area-A)	>1700 meter	Alleen synchrone ethernetdiensten
Meerkerk IV	67	Meerkerk	Nee	FttO nearnet (Area-B), Zakelijk Ethernet 20 Mbps synchroon	> 750 meter	Nee
Kortenhoeven	12	Lexmond	Nee	Ja, Ftth	> 500 meter	Nee
De Bull	24	Lexmond	Nee	Nee	<50 meter	Nearnet glasvezel en synchrone ethernetdiensten

Bedrijventerreinen Vijfheerenlanden

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar bijlage 2.

3.2. Potentiele mogelijkheden aanleg breedband

Er zijn diverse partijen actief op het gebied van de aanleg van breedband, zowel in de kernen als in het buitengebied. Hieronder een kort overzicht van de belangrijkste marktpartijen. Een nadere gedetailleerd overzicht wordt beschreven in bijlage 3.

Ziggo

Ziggo biedt snel internet aan via haar coax netwerk en ligt met name in de kernen en voor een klein deel in het buitengebied. Ziggo zal op langere termijn haar netwerk omzetten naar een glasvezel netwerk. Dit zal echter niet binnen de komende twee jaar gaan plaats vinden. Wel zal Ziggo haar technologie upgraden zodat in de komende jaren aanzienlijk sneller internet wordt aangeboden via haar netwerk. Deze snelheden zullen binnen een termijn van 1 tot 1,5 jaar omgezet worden naar 1 Gigabit per seconde download snelheden. Ook zal Ziggo op de lange termijn haar bestaande netwerk gaan omzetten naar glasvezel. Voor het buitengebied biedt Ziggo geen oplossingen.

KPN

KPN biedt snel internet aan in de kernen van steden en dorpen via VDSL en glasvezel (Reggefiber). In het buitengebied biedt KPN internet aan via de 'oude' telefoon lijn. Dit biedt echter geen snel internet. KPN heeft voorsnog geen plannen om het buitengebied te voorzien van glasvezel. De verwachting is dat KPN in de komende jaren haar netwerk in de kernen zal upgraden. Dit vanwege de toenemende concurrentie van Ziggo en omdat de Europese Commissie zich heeft uitgesproken dat de grens van witte gebieden opgehoogd zal worden van 30 naar 100 Mbps. Hierdoor wordt het grootste deel van het gebied waar KPN en Ziggo gezamenlijk aanwezig zijn en waar KPN alleen is respectievelijk grijs en wit gebied. Door deze concurrentie druk zal KPN uiteindelijk haar hele netwerk verglazen. Dit zal echter niet in de komende 2 – 3 jaar geschieden.

CIF / Mabin / Delta Infratechniek BV

Deze marktpartijen partijen leggen voor eigen rekening en risico glasvezel aan in het buitengebied. Voor de gemeente Vijfheerenlanden bieden dit soort partijen een interessante mogelijkheid om het buitengebied te voorzien van snel internet. Daarvoor vragen zij per aansluiting (particulier en klein zakelijk) een vastrechtvergoeding van ca. € 15,- per maand of ca. € 1.900,- eenmalig. Twee marktpartijen (CIF en Mabin) hebben de gemeente aangegeven om glasvezel te gaan aanleggen in het buitengebied van Vijfheerenlanden.

Giessenlanden-Net

De stichting Giessenlanden-Net verglaast zowel de kernen als het buitengebied van de gemeente Giessenlanden. Deze stichting heeft aangeboden om, met financiering van de gemeente, zowel de kernen als het buitengebied van Vijfheerenlanden te voorzien van glasvezel.

Hiervoor zal een nieuwe stichting worden opgericht: stichting Vijfheerenlanden-Net. Deze stichting wil alle adressen die nog niet zijn voorzien van een glasvezelverbinding in de gemeente, aansluiten op het aan te leggen glasvezelnetwerk. Stichting Giessenlanden-Net heeft een business case opgesteld met daarin de volgende onderdelen:

- De prijs die de bewoners betalen bestaat uit de reguliere kosten van een abonnement dat met een internet service provider (ISP) wordt afgesloten. Daarboven op betalen bewoners in het buitengebied een eenmalige extra bijdrage voor de aanleg van de glasvezelkabel. Deze ligt tussen de € 350,- tot € 750,- afhankelijk van de locatie. Bewoners in de dorpskern betalen geen eigen bijdrage.
- Minimale vraagbundeling 38% - 40% voor alle aansluitingen (kernen en buitengebied)
- Benodigde investering tussen de € 30 en € 33 miljoen.
- Financiering: 10% particuliere investeerders, 10% achtergestelde lening verstrekt door de gemeente Vijfheerenlanden en 80% financiering door de gemeente Vijfheerenlanden middels een hypothecaire lening (eventueel gefinancierd door een lening van een partij genoemd in het Treasury statuut).

- Directievoering gebeurt door de huidige bestuurders van Stichting Giessenlanden-Net. Daarnaast wordt een Raad van Commissarissen ingesteld met daarin een vertegenwoordiger namens de gemeente Vijfheerenlanden.

Samenvatting verwachtingen breedband infrastructuur

Op basis van de gesprekken met de marktpartijen, voorzien wij op hoofdlijnen twee scenario's voor het verbeteren van de digitale bereikbaarheid van de gemeente Vijfheerenlanden. Scenario 1 behelst de samenwerking met Giessenlanden-Net waarbij glasvezel wordt aangelegd in zowel de kernen als in het buitengebied. Bij scenario 2 legt een marktpartij glasvezel aan in het buitengebied waardoor de digitale bereikbaarheid van het buitengebied wordt verbeterd. Bij dit scenario wordt de digitale bereikbaarheid van de kernen gegarandeerd door de bestaande leveranciers KPN en Ziggo. Deze scenario's zijn in onderstaande tabel samengevat.

Locatie	Aantal aansluitingen	Huidige situatie	Korte termijn (komende 2 jaar)	Middellange termijn (2-5 jaar)	Lange termijn (> 5 jaar)
Scenario 1					
Kernen en buitengebied: Giessenlanden-Net	Ca. 20.845	KPN en Ziggo netwerk in de kernen. Slechte internet verbinding in het buitengebied	Glasvezel naast de bestaande netwerken van KPN en Ziggo	- Giessenlanden-Net: glasvezel - KPN: geleidelijke overgang naar glasvezel. - Ziggo: meer bandbreedte	Glasvezel netwerk van Giessenlanden-Net, KPN en Ziggo
Scenario 2					
Kernen: KPN/Ziggo	Ca. 19.547	Voldoende breedband (Coax, Vdsl, glasvezel)	Versterking huidige netwerk	KPN: geleidelijke overgang naar glasvezel. Ziggo: meer bandbreedte	glasvezel
Buitengebied: Marktpartij	1.298	Slechte internet verbinding	Glasvezel	Glasvezel	glasvezel

Breedband infrastructuur Vijfheerenlanden

3.3. Conclusie analyse digitale bereikbaarheid Vijfheerenlanden

In de kernen is de digitale bereikbaarheid in de regel op orde. De bewoners hebben een internetaansluiting van meer dan 30 Mbit per seconde (Mbit/s) en van deze bewoners heeft 95% de mogelijkheid om via de kabel > 100 Mbit/s af te nemen. Op basis van onze analyse is niet gebleken dat specifieke locaties, zoals winkelcentra of bepaalde openbare gebouwen, geen snelle internet verbinding zouden hebben. Voor eventuele problemen met hun verbinding, kunnen zij terecht bij één van de aanwezige marktpartijen. Een deel van de kernen is voorzien van glasvezel. Daarnaast zijn in de kernen zowel Ziggo als KPN actief met een snelle internetverbinding. Toch hebben meerdere bewoners aangegeven in de kernen graag een glasvezelverbinding te willen hebben. Met uitzondering van stichting Giessenlanden-Net, die met financiële garanties van de gemeente glasvezel wil aanleggen, zijn marktpartijen niet bereid om op korte termijn (binnen 2 jaar) te starten met de aanleg van een glasvezelnetwerk in de kernen.

In het buitengebied is de digitale bereikbaarheid grotendeels erg beperkt. De huidige infrastructuur waarbij internet over de telefoonlijn wordt aangeboden, is met maximaal 30Mbit/s (maar veelal 2 tot 5 Mbit/s) ontoereikend. In deze gebieden is een verbeterde internet infrastructuur hard nodig. Wel heeft een deel van het buitengebied kabel van Ziggo met een goede internetsnelheid. De beschikbaarheid van snel internet draagt bij aan de vitaliteit van het buitengebied. Een aantal marktpartijen heeft aangegeven om op basis van eigen rekening en risico te starten met de aanleg van glasvezel binnen 1,5 jaar.

Bij een deel van de bedrijventerreinen zou de overweging gemaakt kunnen worden om deze bij deze interessepeiling mee te nemen met de buitengebieden. Dit zijn de bedrijventerreinen waar per bedrijf de individuele aansluitkosten te hoog zouden zijn om de stap te maken naar glasvezel. Het betreft de bedrijventerreinen Meerkerk (m.u.v. de glasvezel aansluitingen), Meerkerk IV, Aan de Zodeslagen en Nieuw Schaik. Dit zijn in totaal ongeveer 412 adressen.

4. Rollen gemeenten

De gemeente kan de volgende rollen op zich nemen:

- Geen actieve rol

De gemeente laat het initiatief voor het realiseren en verbeteren van een vaste breedbandinfrastructuur over aan de markt. Telecom activiteiten zijn indertijd niet voor niets door Europa geprivatiseerd en vallen daarom buiten de verantwoordelijkheid van de (lokale) overheid.

- Voorwaarden scheppende rol

De gemeente onderkent het belang van het verbeteren van de digitale bereikbaarheid en neemt in de voorbereidingsfase de regie in handen. Zij laat verkenningen, haalbaarheidsanalyses en interessepeilingen uitvoeren en legt contact met marktpartijen etc. De uiteindelijke realisatie ligt bij marktpartijen.

De leges voor vergunningen en degeneratiekosten voor het aanleggen van glasvezel in het buitengebied kunnen aanzienlijk oplopen. De gemeente kan hierin tegemoet komen door onder meer door het slim organiseren van het toezicht op de werkzaamheden, afspraken te maken over het herstel van degeneratie. Tevens kan de gemeente het verzoek van marktpartijen honoreren om op variabele dieptes te graven. Gemeenten kunnen met marktpartijen wel gezamenlijke afspraken maken over vergunningprocedures, leges, degeneratiekosten en toezicht.

De gemeente Vijfheerenlanden heeft, net zoals alle gemeenten in de provincie Utrecht, met het ondertekenen van de intentieovereenkomst met de provincie Utrecht, uitgesproken deze rol te willen vervullen.

- Actieve rol

De meest vergaande rol is die waarbij de gemeente de financiering én de uitrol van breedband via een stichting naar zich trekt. Dit doet zich voor als een samenwerking met Giessenlanden-Net wordt gestart. Vooralsnog is, op een enkele uitzondering na, geen enkele gemeente bereid om deze actieve rol te vervullen.

Geadviseerd wordt om als gemeente een voorwaarden scheppende rol in te nemen door het laten uitvoeren van een pre-competitieve interessepeiling onder de bewoners van de buitengebieden. Daarnaast wordt geadviseerd om het verzoek van marktpartijen te honoreren om op variabele dieptes te graven en om afspraken te maken over vergunningprocedures, leges, degeneratiekosten en toezicht.

5. Consequenties scenario's

Samenwerking met Giessenlanden-Net

In overleg met de afdeling Planning & Control en Financiën en JZ-GLZ is een quick scan uitgevoerd naar de organisatorische, financiële en juridische consequenties en risico's van een dergelijke samenwerking. In bijlage 4 staat deze quick scan beschreven.

De belangrijkste overweging om met Giessenlanden-Net in zee te gaan, is dat ook de kernen worden voorzien van glasvezel. De consequenties van een samenwerking met Giessenlanden-Net zijn echter aanzienlijk voor de gemeente: een financiële garantstelling van bijna 30 miljoen euro. Er zijn echter veel vraagtekens en onduidelijkheid over:

- De financiële voorwaarden bij het verstrekken van de leningen
- De staatssteun regels en eventuele aanbestedingsplicht
- De haalbaarheid van het concept van Stichting Giessenlanden-Net (ca. 40% van de bewoners moet bereid zijn te switchen van KPN en Ziggo naar een nieuwe relatief onbekende aanbieder)
- De organisatie van de nieuwe organisatie
- Het management team van de nieuwe organisatie
- De wijze waarop de risico's worden gemanaged.

Als de gemeente Vijfheerenlanden persé alle bewoners in de kernen wil voorzien van glasvezel, dan is het logisch om de haalbaarheid verder te onderzoeken. Indien het de gemeente primair gaat om het optimaliseren van de digitale bereikbaarheid, ligt het echter voor de hand om dit over te laten aan de markt. Zij zorgt ervoor dat de buitengebieden worden verglaasd en zorgt dat het aanbod in de kernen voldoende is, nagenoeg zonder enig financieel risico van de gemeente. Bijna alle andere gemeente hebben gekozen voor deze laatste optie.

Marktpartij legt glasvezel aan in het buitengebied

Bij het tweede scenario legt een marktpartij voor eigen rekening en risico glasvezel aan in het buitengebied. Daarvoor vragen zij per aansluiting (particulier en klein zakelijk) een vastrechtvergoeding van ca. € 15,- per maand of ca. € 1.900,- eenmalig. Twee marktpartijen hebben de gemeente aangegeven om glasvezel te gaan aanleggen in het buitengebied van Vijfheerenlanden.

5.1. Aanlegvoorwaarden marktpartijen buitengebied

Indien een marktpartij glasvezel gaat aanleggen in Vijfheerenlanden, zullen er afspraken moeten worden gemaakt over diverse aspecten zoals leges, graafdiepte en degeneratiekosten. De gemeente zal veelal gevraagd worden mee te bewegen met marktpartijen om de aanleg van glasvezel, met name in het buitengebied, mogelijk te maken. Dit omdat de kosten voor de aanleg in het buitengebied aanzienlijk zijn (tussen de €2.300,- en € 2.900,- per aansluiting tegen € 900,- in de kern). De aspecten waar dit op betrekking heeft, zijn:

- Graafdieptes: marktpartijen hanteren een richtlijn van 80% op 40 cm diepte en 20% op 60 cm diepte. De standaard graafdiepte in het handboek Kabels en Leidingen van de gemeente Vijfheerenlanden is gesteld voor Telecom op 60 cm. Dit is echter geen wettelijke richtlijn. De meeste gemeenten hanteren voor het buitengebied een graafdiepte van 40cm.
- Leges: geen afstand afhankelijke leges, maar leges met vaste bedragen of een begrenzing tot een maximum. Volgens de legesverordening van de drie gemeenten die samen Vijfheerenlanden vormen is er geen afstand afhankelijke component.

- Degeneratie kosten: een vaste vergoeding per aansluiting. Richtlijn is tussen de € 19 en € 23 per aansluiting. Als ruilmiddel geldt dan vaak een veel langere garantietermijn op de herstel werkzaamheden. Tot 4 à 5 jaar. Dit is afwijkend aan de VNG richtlijn regeling en tarifiering zoals de gemeente die nu hanteert, maar wordt als mogelijkheid geadviseerd door de VGN voor dit soort projecten.
- Kostenvergoeding voor de extra inspanning door de gemeente vanwege de grootte van het project. Indicatie is tussen de € 1,50 en € 2,50 per aansluiting.
- Gezamenlijk toezichthouderschap, betaald door de aanleggende partij, uitgekozen door de gemeente.
- Bomen en milieu. Volgens de landelijke richtlijnen.

De VNG geeft zelf ook een aantal handreikingen m.b.t. de aanleg van glasvezel in de buitengebieden.¹ De belangrijkste zijn:

- Er kan worden afgeweken van de standaard graafdiepte van 60 cm;
- Degeneratie van bermen is niet van toepassing. Er is in algemene zin geen sprake van achteruitgang van bermen door graafwerkzaamheden. Als er sprake is van graafwerkzaamheden, dan wordt na afloop de schade hersteld en is de situatie weer gelijk aan de situatie zoals die voorafgaand aan de graafwerkzaamheden was.
- Leges moeten in relatie staan tot de benodigde administratieve handelingen om een instemmingsbesluit af te geven en om toezicht te houden op de naleving van de in het besluit genoemde voorwaarden. Grootschalige aanleg van breedband in het buitengebied gaat over grote lengtes. Variabele leges-tarieven kunnen tot gevolg hebben dat gemeenten meer inkomsten ontvangen dan de feitelijke kosten van de dienstverlening omvatten en dat is niet toegestaan.

Kosten leges en degeneratie Vijfheerenlanden

Indien de reguliere richtlijnen zouden worden gevolgd van de gemeenten, zou een marktpartij aan leges en degeneratiekosten een vergoeding moeten betalen die is vastgelegd in de legesverordening. Deze is voor 2017 voor de drie gemeenten nog verschillend. Een samenvatting wordt hieronder weergegeven

Gemeente	Vianen	Leerdam	Zederik
In behandeling nemen aanvraag	€ 409,20	€ 194,90	€ 216,0
Vergoeding per strekkende meter	€ 1,50	€ 1,65	€ 2
Overleg tussen betrokken partijen	€ 98,20 per uur	€ 77,40 per uur	€ 108,00 per uur

Vooralsnog is voor wat betreft de leges en degeneratiekosten niet exact bekend wat de financiële consequenties zijn van het al dan niet in zee gaan met een van de marktpartijen. Wel kunnen we een benadering hiervan geven. In de regel zal namelijk een marktpartij op basis van een detailontwerp het tracé aangeven waar glasvezelnetwerk zal komen te liggen.

¹ <https://vng.nl/onderwerpenindex/ruimte-en-wonen/landelijk-gebied/nieuws/handreiking-breedband-buitengebied>

Daarbij wordt bekend gemaakt hoeveel kilometer glasvezel zal worden aangelegd en hoeveel daarvan in de gemeentelijke grond komt te liggen en hoeveel in de grond van het waterschap of van de provincie.

Op basis van de door ons uitgevoerde analyse zal, bij benadering circa 230 kilometer glasvezel worden aangelegd. Stel dat hiervan 80% door het buitengebied gaat van de gemeente Vijfheerenlanden (de overige 20% betreft grondgebied van de provincie en van het waterschap) dan zou het om 184 kilometer graafwerk gaan. Indien we zouden uitgaan van de legesverordening van de gemeente Vianen, zou de gemeente aan leges inkomsten een bedrag van minimaal € 276.000,- ontvangen (€ 1,50 x 184.000). Dit bedrag is aanzienlijk meer dan de daadwerkelijke kosten die de gemeente zou moeten maken voor het afhandeling van de leges aanvragen.

Marktpartijen accepteren deze lengte afhankelijke legesvergoeding dan ook niet en stellen in de regel voor om een vergoeding (€ 20,-) te verstrekken op basis van het aantal woningen. Voor de gemeente Vijfheerenlanden zou dit neerkomen op een bedrag van ca. € 26.000,-. Een bedrag dat meer in de buurt komt van de daadwerkelijke kosten die moeten worden gemaakt om de vergunning te verstrekken.

Samenvatting scenario's

In onderstaand overzicht worden de aspecten van deze twee scenario's weergegeven.

scenario's	1. Glasvezel voor alle bewoners en bedrijven	2. Glasvezel voor het buitengebied
Aanbieder	Samenwerking met stichting Giessenlanden-Net	Marktpartij
Scope	buitengebied & kernen	buitengebied
snelheid implementatie	start 2018 / aanleg 2019	start 2018 / aanleg 2019
betrokkenheid gemeente	Hoog, actieve betrokkenheid, sturing en controle is nodig vanwege de grote financiële betrokkenheid van de gemeente. Daarnaast inzet van de gemeente i.v.m. het sluiten van een convenant, het afgeven van een vergunning en het houden van toezicht op de uitvoering	Betrokkenheid gemeente beperkt zich tot het sluiten van een convenant, het afgeven van een vergunning en het houden van toezicht op de uitvoering
risico's	Hoog. De gemeente is zowel financieel als bestuurlijk betrokken bij de aanleg van glasvezel.	Geen financieel en juridisch risico bij de gemeente. De marktpartij is geen contractpartij voor de gemeente.
juridische risico's	Risico op staatsteun moet nader worden onderzocht	Geen. Gemeente heeft geen relatie met marktpartij
organisatorische risico's	partij heeft geen ervaring met projecten van een vergelijkbare omvang,	ruime ervaring bij marktpartij
civiel technische risico's	beperkte graafdiepte waardoor mogelijk verhoogde kans op kabelbreuk aanleg in dijken mogelijk extra issues	beperkte graafdiepte waardoor mogelijk verhoogde kans op kabelbreuk aanleg in dijken mogelijk extra issues

financiële risico's	gemeente staat voor bijna 30 miljoen financieel garant met alle risico's van dien.	financieel risico ligt bij de marktpartij. Er is geen relatie tussen de marktpartij en de gemeente
risico m.b.t. de planning	mogelijke vertraging door mogelijke juridische claim van concurrenten	uitloop van het project is niet onwaarschijnlijk. Maar omdat de scope beperkt is, is het risico op uitloop minder.
haalbaarheid	grote kans dat de vraagbundelingcampagne niet succesvol is en daarmee het traject moet worden gestopt. Indien dit traject mislukt, is met name het buitengebied de dupe	kans op slagen is zeer groot
Conclusie	inschatting haalbaarheid scenario: laag	inschatting haalbaarheid scenario: hoog

5.2. Standpunt Waterschap Rivierenland

De marktpartijen zullen, net zoals ze dat met de gemeente willen doen, afspraken maken met het waterschap over onder meer graafdiepten, het aan te leggen tracé en de kosten voor leges en degeneratie. De gemeente Vijfheerenlanden staat volledig buiten deze afspraken, net zomin over de afspraken die de marktpartij zal gaan maken met de provincie, over het gedeelte van het tracé dat langs provinciale wegen wordt aangelegd.

Indien glasvezel aangelegd wordt nabij waterstaatswerken (oppervlaktewater en waterkeringen) en wegen in beheer van het waterschap Rivierenland is de Keur van het waterschap van toepassing. Ter informatie stelt het waterschap als volgt: "De Keur stelt regels aan het gebruik van deze werken. Indien de glasvezel aangelegd kan worden op basis van algemene regels volstaat een melding en zijn geen leges van toepassing. Het waterschap stelt eisen aan ontwerp, beheer en onderhoud van de kabel (conform NEN) en stelt eisen aan o.a. diepte ligging van de kabel en gaan er bij het kruisen van watergangen en wegen vanuit dat deze onderlangs (boring) kruisen.

Bij waterkeringen gaat het waterschap ervan uit dat de kabel zoveel mogelijk buiten de beschermingszone van de waterkering wordt gelegd. Indien toch in de waterkering gewerkt moet worden dan dient gewerkt te worden met een open ontgraving.

Op basis van de ervaringen van het waterschap met Giessenlanden-Net kan er van worden uitgegaan dat er niet altijd kan er gewerkt worden op basis van algemene regels. In dat geval moet een vergunning worden aangevraagd. Bij het beoordelen van aanvragen voor het leggen van kabels en leidingen nabij waterstaatswerken en wegen zijn economische argumenten (goedkoopste tracé) voor het waterschap niet relevant. De beoordeling van de aanvragen geschiedt aan de hand van vastgesteld beleid en technische haalbaar. Voor het in behandeling nemen van aanvragen brengt het waterschap leges in rekening. De hoogte van de leges zijn afhankelijk van bouwkosten en zijn vastgelegd in de legesverordening. Hiervan wordt niet afgeweken.

De gebruikelijk procedure is dat marktpartij vroegtijdig in gesprek gaat met het waterschap Rivierenland. Uit een topologie blijkt waar de marktpartij het glasvezel netwerk wil gaan aanleggen. Op basis hiervan stemmen marktpartij en het waterschap met elkaar af of er gewerkt kan worden vanuit de algemene regels van het waterschap of dat er een of meerdere vergunningen moeten worden aangevraagd. Zodra de gemeente zich uitspreekt voor het uitwerken van een van de scenario's en duidelijk wordt met welke partij zij dit traject verder gaat bewandelen, zal deze afstemmen met het waterschap.

6. Conclusies & Aanbevelingen

In deze paragraaf worden de conclusies en aanbevelingen toegelicht. Zoals reeds eerder aangegeven maken we daarbij een onderscheid naar de situatie in de kernen, het buitengebied en de bedrijventerreinen.

Conclusies

Voor de gemeente Vijfheerenlanden is een goede digitale bereikbaarheid erg belangrijk, zowel in de kernen als in het buitengebied. Op basis van onze analyse is gebleken dat de gemeente Vijfheerenlanden is voorzien van een goede toekomst vaste digitale infrastructuur in de kernen en op de bedrijventerreinen. Het landelijk beleid van KPN en Ziggo is om de huidige infrastructuur in de komende jaren qua snelheid en kwaliteit te verbeteren zodat bewoners en bedrijven voldoende internetsnelheid blijven behouden. Het lange termijn doel van KPN en Ziggo is om hun huidige totale infrastructuur in de kernen om te zetten in een glasvezelnetwerk.

In het buitengebied is de digitale bereikbaarheid daarentegen over het algemeen erg beperkt. De huidige infrastructuur waarbij internet over de telefoonlijn wordt aangeboden, is ontoereikend. In deze gebieden is een verbeterde internet infrastructuur hard nodig. Voor 1.298 woningen en bedrijven en 412 bedrijven op bedrijventerreinen is de digitale bereikbaarheid ontoereikend. Als deze situatie in de komende jaren niet verbetert, heeft dit vergaande negatieve consequenties voor de vitaliteit van het buitengebied en van de beoogde verdergaande digitale dienstverlening van de gemeente

Mobiel internet (4G en op termijn 5G) is helaas onvoldoende stabiel en onvoldoende gebied dekkend om de digitale bereikbaarheid van het totale buitengebied te verbeteren. De enige toekomstvaste oplossing voor een goede digitale bereikbaarheid in het buitengebied is de aanleg van glasvezel. Er zijn diverse marktpartijen actief om het buitengebied van Vijfheerenlanden te voorzien van glasvezel. Zij hebben toegezegd in 2018 te willen beginnen met de vraagbundeling zodat de woningen en bedrijven in het buitengebied die nu nog niet zijn voorzien van snel internet, in 2019 glasvezel aangelegd krijgen.

Daarnaast is de mogelijkheid onderzocht te gaan samenwerken met Stichting Giessenlanden-Net. Daarbij is het uitgangspunt dat de gehele gemeente Vijfheerenlanden (kernen en buitengebied) wordt voorzien van glasvezel. Vooralsnog biedt geen enkele andere partij deze mogelijkheid. Glasvezel is echter niet de enige optie om snel internet te krijgen in de kernen. Sterker nog, de meeste bewoners in de kernen van Vijfheerenlanden zijn tevreden met het aanbod van Ziggo en KPN.

Zowel de marktpartijen die glasvezel willen gaan aanleggen in het buitengebied als Giesenlanden-Net hebben zo hun eigen aanlegvoorwaarden. Op basis van een analyse van het handboek kabels en leidingen van de gemeente Vijfheerenlanden lijkt het vooralsnog geen onoplosbare hobbel om tot overeenstemming te komen met één van deze marktpartijen over graafdiepte, leges/degeneratiekosten, etc. Deze marktpartijen zullen dezelfde afspraken maken met de provincie en het waterschap. Hier heeft de gemeenten Vijfheerenlanden verder geen bemoeienis mee.

Aanbevelingen

Als de gemeente Vijfheerenlanden het standpunt inneemt dat alle bewoners, dus ook die in de kernen van glasvezel dienen te worden voorzien, dan is het logisch om de samenwerking met Giessenlanden-Net te intensiveren en de haalbaarheid verder te onderzoeken. Een nauwe financiële betrokkenheid van de gemeente bij de aanleg van breedband komt echter bij haast geen enkele andere gemeente voor.

Indien het de gemeente echter primair gaat om het optimaliseren van de digitale bereikbaarheid, hetgeen een van de uitgangspunten is van de gemeente, ligt het voor de hand om dit voor wat betreft de kernen over te laten aan de markt. De bestaande aanbieders (KPN en Ziggo) zorgen er voor dat de digitale bereikbaarheid in de komende jaren in de kernen zal worden verbeterd.

In het buitengebied is echter sprake van marktimperfectie en is een initiërende en faciliterende rol weggelegd voor de gemeente. Voor het buitengebied wordt dan ook geadviseerd om, net zoals bij andere gemeenten in de provincie Utrecht én in lijn met de afspraken met de provincie Utrecht, een pre-competitieve interessepeiling uit te voeren onder de bewoners en bedrijven. Het belang van deze interessepeiling is dat zoveel mogelijk bewoners en bedrijven in het buitengebied zich aanmelden om in te stemmen met snel internet in het buitengebied. Het resultaat van deze interessepeiling is dat een groot netwerk van betrokken buurtambassadeurs is geactiveerd en dat minimaal 50% van alle bewoners en bedrijven in het buitengebied zich heeft ingeschreven.

De resultaten van deze interessepeiling (een netwerk buurtambassadeurs en een adressenlijst met ingeschreven bewoners) worden vervolgens beschikbaar gesteld aan marktpartijen. Geadviseerd wordt om deze interessepeiling uit te voeren in het eerste kwartaal van 2018. Deze interessepeiling wordt betaald door de provincie Utrecht. Een toelichting op deze interessepeiling wordt gegeven in bijlage 5.

Er hebben zich marktpartijen gemeld die in 2018/2019 willen starten met aanleg van glasvezel in de buitengebieden, zonder enig financieel risico voor de gemeente en met een beperkte financiële bijdrage van de gemeente.

Een mogelijk risico is dat marktpartijen een deel van het buitengebied willen verglazen (cherry picking) en de onrendabele gebieden willen overslaan. De gemeente zal hier erg alert op moeten zijn indien zij met een van de marktpartijen in zee zal gaan.

Bijlage 1 Staatssteun

In de wereld van glasvezel wordt een onderscheid gemaakt tussen zwarte, witte en grijze gebieden. Dit is een door de EU opgestelde indeling. Over het algemeen kunnen de kernen worden beschouwd als zwart gebied en het buitengebied als witte en grijze gebieden.

In witte gebieden is geen enkele marktpartij actief die meer dan 30 Mbp/s kan leveren of heeft gepland om dat te kunnen leveren binnen 3 jaar. Grijze gebieden zijn de gebieden waar nu één breedbandnetwerk geëxploiteerd wordt. In de nabije toekomst zal waarschijnlijk geen tweede netwerk gerealiseerd worden. In zwart gebied worden nu tenminste twee breedbandnetwerken geëxploiteerd, of er is nu één netwerk actief en realiseert de markt in de komende drie jaar nog een tweede breedbandnetwerk. Over het algemeen kunnen de kernen worden beschouwd als zwart gebied. Het Ministerie van EZ streeft ernaar om de definitie van zwart, wit en grijs aan te passen wanneer de norm in 2025 (< 100 Mbp/s is wit gebied.) geactiveerd zal worden door de EU. Nederland heeft hier reeds een aanvraag voor ingediend in juli 2017.

Om te komen tot een verbetering van de digitale bereikbaarheid van de woningen en bedrijven in de drie gemeenten, moeten we een onderscheid maken tussen de kernen en het buitengebied. Een nauwe overheidsbetrokkenheid (financiering) in de kernen is niet toegestaan en wordt beschouwd als ongeoorloofde staatssteun. Wel kan de gemeente marktpartijen uitnodigen/verleiden om de infrastructuur in de kernen te verbeteren.

Europese regelgeving staat niet toe dat overheden investeren in de aanleg van snelle breedbandverbindingen. Wel kunnen zij de lokale initiatieven ondersteunen in het proces om te komen tot deze verbindingen, maar de fysieke aanleg van kabelnetwerken wordt niet erkend als een nutsvoorziening, waarvoor de overheden de verantwoordelijkheid dragen. Inmenging van de overheid wordt gezien als marktverstoring. In 2013 zijn nieuwe EU-richtsnoeren verschenen die een uitzondering maken voor zogenaamde 'witte gebieden'. In een wit gebied is er geen 'next generation' breedbandinternet, in een zwart gebied zijn er twee of meer. Grijze gebieden zitten ertussenin. In zwarte gebieden, waar dus al twee netwerkaanbieders actief zijn, zijn overheidsinvesteringen in breedband bij voorbaat marktverstoring, zo stelt de Commissie. In grijze en witte gebieden kan overheidssteun, afhankelijk van de omstandigheden en onder bepaalde voorwaarden, wel geoorloofd zijn.

Via onderstaande link treft u meer informatie aan over staatssteunregels.

<https://europadecentraal.nl/onderwerp/staatssteun/breedband-en-staatssteun/>. Hieronder wordt de belangrijkste regels kort beschreven.

Financiële steun

Overheidsfinanciering in zwarte gebieden is niet toegestaan en wordt beschouwd als ongeoorloofde staatssteun. In grijze en in witte gebieden is financiële steun door de overheid alleen onder voorwaarden geoorloofd. Zo dient de overheidssteun plaats te vinden in gebieden waar geen vergelijkbare breedbandinfrastructuur voorhanden is en waar dit soort infrastructuur in de komende drie jaar waarschijnlijk niet door de markt zal worden uitgerold.

De-minimisverordening

Decentrale overheden kunnen onder de de-minimisverordening ondernemingen tot 200.000 euro aan financiële steun verlenen zonder dat er sprake is van staatssteun. Dit bedrag geldt per onderneming over een periode van drie belastingjaren.

Market Economy Investor Principle (MEIP)

Wanneer een decentrale overheid de uitrol van breedband ondersteunt door middel van participatie of kapitaalbreng in de vennootschap die het project uitvoert, is er sprake van het Market Economy Investor Principle (MEIP). Het kapitaal dat de overheid ter beschikking van een onderneming stelt, kan niet als staatssteun worden aangemerkt, zolang de omstandigheden waaronder de steun wordt gegeven overeenkomt met normale marktvoorwaarden.

Diensten van algemeen economisch belang (DAEB)

Een decentrale overheid mag een onderneming belasten met het uitvoeren van een taak in het publiek belang (bijvoorbeeld aanleg van glasvezel) voor zover de verhoudingen op de interne markt niet onevenredig verstoord worden. Bij het financieren van een DAEB moet rekening gehouden worden met staatssteunregels.

Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

Wanneer er bij een breedbandproject mogelijk sprake is van staatssteun moet dit gemeld worden bij de Europese Commissie (aankondigingsplicht). De Commissie zal overtuigd moeten worden van het maatschappelijke en economisch nut en de noodzaak van de overheidssteun.

Er zijn ook gevallen die niet hoeven te worden aangemeld. Dit wordt geregeld in de zogenoemde Algemene Groepsvrijstellingsverordening. Om steun onder de AGVV te kunnen plaatsen moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Zo dient de steun plaats te vinden in gebieden waar er geen breedbandinfrastructuur voorhanden is van dezelfde categorie (basisbreedband- of NGA-netwerk) en waar dit soort infrastructuur in de komende drie jaar waarschijnlijk niet door de markt zal worden uitgerold. Op pagina 63 van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening staan de voorwaarden nader omschreven. Een lichte kennisgevingsprocedure, waarbij de Europese Commissie moet worden geïnformeerd, is een vereiste voor de toepassing van de AGVV.

Conclusie

In de kernen mag een gemeente zich niet rechtstreeks/actief bemoeien met de aanleg van glasvezel. Dit moet zij overlaten aan de marktpartijen. In het buitengebied is het vanwege marktimperfectie, onder bepaalde voorwaarden mogelijk dat de overheid zich actief bezighoudt met het (stimuleren van) aanleggen van snel internet.

De marktpartijen die zich momenteel uitsluitend richten op het buitengebied zijn echter wars van staatssteun. Indien zij namelijk een netwerk aanleggen dat mede dankzij staatssteun tot stand is gekomen, zullen zij concurrerende marktpartijen toegang moeten verlenen via hun netwerk. Dit heeft een negatieve impact op hun business model.

Bijlage 2 Gebiedsanalyse gemeente Vijfheerenlanden

Basis analyse

Aan de hand van de volgende stappen is een analyse uitgevoerd naar de stand van zaken van de digitale bereikbaarheid van de gemeente Vijfheerenlanden. Als basis van de analyse zijn de volgende stappen genomen om een deductie uit te voeren naar de relevante adressen.

- Alle BAG objecten zijn in kaart gebracht.
- Daarop wordt in mindering gebracht het object type 'overige gebruiksfuncties'.
- Daarnaast zijn er in de gemeente VHL al redelijk veel panden van glasvezel voorzien. Ook deze worden in mindering gebracht van het totaal.
- Als laatste worden de bedrijventerreinen waar glasvezel aanwezig is van KPN, Tele2, Eurofiber, ondanks de relatief hoge prijsstelling niet meegenomen. Alle bedrijven op deze bedrijventerreinen hebben in principe toegang tot deze glasvezel infrastructuur.

Een aantal bedrijventerreinen is niet voorzien van glasvezel. Dit betreft de volgende bedrijventerreinen: Meerkerk (alleen niet FttH adressen), Meerkerk IV, Aan de Zodeslagen, Nieuw Schaik. In onderstaande tabel worden het aantal adressen weergegeven.

Totaal BAG adressen	26213
Totaal bestemming overige gebruiks bestemmingsfunctie	955
Subtotaal relevante adressen	25258
Glasvezel gebieden niet bedrijfsterreinen	4100
Bedrijventerreinen met glasvezel door commerciële partijen	315
Subtotaal glasvezel	4415
Totaal relevante adressen tbv berekening	20843

Behoeftte bewoners

De bewoners in het buitengebied hebben grote behoefte aan snel internet en deze wordt steeds nijpender. De huidige infrastructuur waarbij internet over de telefoonlijn wordt aangeboden, is met 2 tot 5 Mb/s ontoereikend voor de groeiende behoefte aan data. In toenemende mate merken gezinnen en bedrijven dat het leven met een slechte internet infrastructuur tot veel knelpunten leidt. Dit gaat ten koste van de vitaliteit van het platteland. Bij andere gemeenten bleek tijdens de interessepeiling dat de belangstelling voor glasvezel in de buitengebieden overweldigend is.

Overzicht actieve marktpartijen in de gemeente Vijfheerenlanden

In de gemeente Vijfheerenlanden heeft aantal marktpartijen onafhankelijk van elkaar netwerk neergelegd om de gebieden te voorzien van hogere snelheden voor internet. Deze partijen zijn, inclusief de technieken, weergegeven in onderstaand overzicht. FttH staat voor Fiber to the Home, oftewel glasvezel. Hieronder valt ook FttB (Fiber to the Business).

	ADSL2+	VDSL2	FTTH	Kabel	Straalzender	Zakelijk ethernet op DSL techniek
Woonkernen en buitengebied / Consumenten						
KPN	x	x	x			
ZIGGO				x		
Bedrijventerreinen						
Tele2	x	x	x		x	x
Eurofiber			x			
Ziggo				x		
KPN	x	x	x			x

In onderstaand overzicht staat weergegeven hoeveel woningen en bedrijven zijn aangesloten op de netwerken van KPN en Ziggo. Aangezien de meesten woningen zowel een KPN als Ziggo aansluiting hebben, is het totaal aantal aansluitingen meer dan het aantal adressen in de gemeente Vijfheerenlanden.

	Type verbindingen aansluitingen		Totaal
	Ziggo	KPN	
Coax/ Kabel	17880		17880
Glasvezel		4100	4100
Koper (VDSL2+) > 30 Mbps		17850	17850
Koper (VDSL2+ /ADSL2+) < 30 Mbps		5684	5684
Totaal	17880	27634	45514

Aanbieders in de kernen

In onderstaand overzicht staan de aanbieders vermeld van snel internet in de kernen weergegeven. Deze aanbieders bieden elk een netwerk aan met meer dan 30Mbit/s.

Kernen	Aanbieders met snel internet
Ameide	KPN / Ziggo
Everdingen	KPN / Ziggo
Hagestein	KPN / Ziggo
Hei- en Boeicop	KPN / Ziggo
Hoef en Haag	KPN / Ziggo
Kedichem	KPN / Ziggo
Leerbroek	KPN / Ziggo
Leerdam	KPN / Ziggo
Lexmond	KPN / Ziggo
Meerkerk	KPN / Ziggo
Nieuwland	KPN / Ziggo
Oosterwijk	KPN / Ziggo
Ossenwaard	KPN / Ziggo
Schoonrewoerd	KPN / Ziggo
Tienhoven	KPN / Ziggo
Vianen	KPN / Ziggo
Zijderveld	KPN / Ziggo

De analyse van deze gebieden geeft aan dat het landschap met name in de kernen behoorlijk homogeen is. Alle kernen hebben Ziggo en snel internet van KPN. Een deel van de kernen is voorzien van glasvezel. Feitelijk is er in de kernen sprake van een duopolie op infrastructuur.

Ziggo

Ziggo heeft een kabelnetwerk gebaseerd op DOCSIS3 technologie in alle kernen van VHL en een deel van het buitengebied. De diensten die Ziggo aanbiedt halen een theoretische downloadsnelheid van maximaal 500 Mbps en een maximale uploadsnelheid van 50 Mbps. Daarnaast biedt Ziggo zijn telefonie en interactieve TV diensten met exclusieve content aan en wordt Ziggo Sport met Formule 1 (Max Verstappen) gratis aangeboden. Andere marktpartijen kunnen geen gebruik maken van het netwerk van Ziggo, wat betekent dat op de kabel van Ziggo alleen Ziggo diensten afgenomen kunnen worden.

Een aantal Ziggo gebruikers zouden graag over willen stappen naar glasvezel. Dit heeft onder meer te maken met het feit dat glasvezel een gelijke download- en uploadsnelheid heeft, terwijl de uploadsnelheid bij de kabel op dit moment 10% van de downloadsnelheid is. Met de huidige snelheden van Ziggo betekent dat er op 400 Mbit/s downloadsnelheid, ongeveer 40 Mbit/s uploadsnelheid zal zijn. Echter, zal dit probleem zich in de tijd oplossen doordat Ziggo de intentie heeft om in de komende jaren een upgrade te doen naar de techniek DOCSIS3.1, waarbij de snelheden naar Gigabit snelheden en hoger gebracht kunnen worden. In een vervolgstap in DOCSIS3.1 zal tevens de download- en uploadsnelheden gelijk zullen worden gemaakt. Dit zal naar verwachting rondom 2020 plaatsvinden. Op dat moment is er geen onderscheid meer tussen glasvezel en kabel op infrastructuur niveau.

KPN

KPN realiseert glasvezel, met name in nieuwbouw. KPN heeft het beleid om daar waar nieuwe infrastructuur aangelegd wordt, dit op basis van glasvezel gebeurd. Daar wordt ook door KPN geen 'ouderwets' (xDSL) kopernetwerk meer aangelegd. KPN heeft geen actieve planning om actief xDSL techniek (de oude koperlijn), te vervangen door glasvezel. Voorheen legde KPN in grotere kernen onder de naam Reggefiber glasvezel aan. Dit werd gedaan door middel van vraagbundelingscampagnes. Oorspronkelijk was de norm 40% deelname. Deze norm werd bijna nooit gehaald, ondanks dat er maar 1 concurrent was, namelijk Ziggo. Door de norm te verlagen naar 35% en in sommige gevallen nog lager werd er uiteindelijk wel in een flink aantal plaatsen deze aanleg gerealiseerd, zoals ook in delen van de gemeente Vijfheerenlanden. Dit slagingspercentage was echter zo laag dat KPN zijn strategie gewijzigd heeft naar 'upgraden' van zijn xDSL netwerk, naar VDSL en daaraan gerelateerde sub technieken. Wel lijken er weer plannen te ontstaan om na 2020 de verglazing van de kernen weer ter hand te nemen, mogelijk gedreven door de aanpassing van de norm voor snel internet naar 100 Mbit/s. Hierdoor zou >80% van de woningen onder de grijze gebieden vallen omdat het merendeel van de woningen met het KPN VDSL netwerk de 100 Mbit/s niet haalt.

KPN heeft in de gemeente Vijfheerenlanden ook een FttH glasvezelnetwerk liggen met in totaal 4.100 aangesloten adressen, met name in Ameide, Leerdam, Hoef en Haag, Lexmond, Tienhoven en Meerkerk. Hiervan hebben Ameide, Lexmond en Meerkerk het grootste aantal aansluitingen. Van deze 4100 staan er 245 als gepland. Dit zijn voornamelijk nieuwbouwprojecten.

KPN levert bij nieuwbouwwoningen in de kernen tegenwoordig de woning op glasvezel op, in alle deelgemeenten en plaatsen. Al deze woningen hebben verder ook een Ziggo-aansluiting of kunnen deze krijgen. KPN heeft verder geen uitrol plannen voor de gemeente Vijfheerenlanden, maar herijkt zijn strategie en zal naar verwachting vanaf 2020 in algemene zin weer FttH gaan uitrollen in kernen.

KPN heeft op zijn netwerk vele serviceproviders naast zichzelf, die de lijn huren van KPN om deze diensten aan te bieden. Deze leveren in basis dezelfde diensten als op het VDSL netwerk van KPN, dus interactieve TV, telefonie en hoge snelheid internet. Het zijn te veel variaties om alle diensten hier neer te zetten. De meest voorkomende marktpartijen zijn: KPN, Telfort, Tele2, Solcon, XS4ALL, Fiber, NLE, Online.nl en T-mobile

Aanbieders in de buitengebieden

Net als de kernen is er ook een grote mix van marktpartijen op serviceprovider niveau en 2 technische oplossingen in het buitengebied van Vijfheerenlanden: COAX van Ziggo en VDSL en ADSL2+ van KPN.

Er zijn naast deze 2 oplossingen, voor zover bekend geen aanbieders actief met sub optimale oplossingen die veelal ook relatief duur zijn(> € 50,-) voor een acceptabele internetsnelheid doormiddel van straalzenders (Stiveca), zowel gelicenceerde als vrije (Wifi) band. Deze laatste oplossingen werken in basis met alleen een straalzender oplossing, in sommige gevallen vergezeld van een telefonie aansluiting (Greenet).

In Vijfheerenlanden is een vrij fors deel van het buitengebied voorzien van Ziggo coax. Dit zijn in totaal 1.093 locaties binnen het dekkingsgebied van Ziggo. Hiervan hebben 983 een aansluiting van Ziggo. Deze locaties zullen meegenomen worden in de toekomst plannen van Ziggo bij het verbeteren van haar netwerk.

Aanbieders in de bedrijventerreinen

In het gebied van VHL is op een deel van de bedrijventerreinen glasvezel beschikbaar voor bedrijven onder zakelijke voorwaarden. Ook is op een deel van de terreinen snel internet beschikbaar op basis van consumenten aansluitingen als Ziggo en KPN FttH.

Zakelijke voorwaarden wil over het algemeen zeggen dat de aanleg bekostigd wordt door de ondernemer zelf, wat tot relatief hoge aansluitkosten kan leiden, met name als het geen onnet terrein is voor de marktpartijen. De vuistregel die hier geldt, is dat het gaat om ongeveer €30,- per meter, met het aantal meters gerekend vanaf het aansluitpunt van de marktpartij naar het bedrijf.

Daarnaast zijn zakelijke abonnementen voor een kleinere MKB ondernemer duur: deze beginnen bij bedragen van minimaal € 165,- per maand bij glasvezelaansluitingen met een vrij lage snelheid van 50/50 Mbit/s. Wel krijgt de ondernemer dan een zogenaamde 1:1 verbinding, wat betekent dat hij de snelheid 100% kan benutten. Dit in tegenstelling tot consumenten aansluitingen waar de snelheid overboekt wordt op een berekende waarde waardoor de klant ook een 100% snelheid ervaart. Echter zijn 1:1 verbindingen zijn alleen relevant voor bedrijven waarbij zeer grote bestanden over langere tijd verstuurd moeten worden, wat voor een groot deel van de bedrijven niet relevant is.

De volgende bedrijventerreinen zijn geanalyseerd en de resultaten van de infrastructuur providers per bedrijventerrein staan hieronder vermeld.

- Meerkkerk (I, II en III)
- Aan de Zodeslagen
- Nieuw Schaik
- De Hagen + De biezen
- Gaasperwaard
- Meerkkerk IV

- Kortenhoeven (Ambachtsweg)
- De Bull, Nieuwe Rijksweg, Lexmond

In onderstaande tabel staan de verschillende mogelijkheden per bedrijventerrein samengevat.

Bedrijventerreinen	Adressen BAG	Plaats	Ziggo	KPN Glasvezel	Eurofiber	Tele2
Meerkerk	46	Meerkerk	24 adressen	FttH: 22 adressen. Overig VDSL tot 28 Mbps. FttO nearnet (Area-B)	> 750 meter	Nee
Aan de Zodeslagen	36	Ameide	15 adressen	Ja, FttH. FttO nearnet (Area-B)	> 250 meter	Alleen synchrone ethernetdiensten
Nieuw Schaik	263	Leerdam	11 adressen	FttO nearnet (Area-B), Zakelijk Ethernet 20 Mbps synchroon	> 750 meter	Alleen synchrone ethernetdiensten
De Hagen + de Biezen	304	Vianen	4 adressen	FttO nearnet (Area-A)	Aanwezig	Nearnet
Gaasperwaard	11	Meerkerk	Nee	FttO Onnet (Area-A)	>1700 meter	Alleen synchrone ethernetdiensten
Meerkerk IV	67	Meerkerk	Nee	FttO nearnet (Area-B), Zakelijk Ethernet 20 Mbps synchroon	> 750 meter	Nee
Kortenhoeven	12	Lexmond	Nee	Ja, FttH	> 500 meter	Nee
De Bull	24	Lexmond	Nee	Nee	<50 meter	Nearnet glasvezel ensynchrone ethernetdiensten

Bedrijventerreinen Vijfheerenlanden

Bij een deel van de bedrijventerreinen zou de overweging gemaakt kunnen worden om deze bij een eventuele interessepeiling mee te nemen met de buitengebieden, aangezien ze als klein bedrijventerrein niet interessant genoeg zijn voor marktpartijen, maar wel in het grote totaal van een buitengebied aanleg mee zouden kunnen gaan. Dit zijn de bedrijventerreinen waar per bedrijf de individuele aansluitkosten te hoog zouden zijn om de stap te maken naar glasvezel.

Ons advies is om bij een eventuele interessepeiling de bedrijventerreinen met KPN Area-B classificatie mee te nemen. Dit zijn Meerkerk (I, II, III) (m.u.v. de FttH adressen), Meerkerk IV, Aan de Zodeslagen en Nieuw Schaik. Daarnaast daar waar KPN niet actief is, De Bull, zou meegenomen kunnen worden. Dit zijn in totaal ongeveer 436 adressen.

Op KPN nearnet Area-A gebieden wordt over het algemeen relatief lage aansluitkosten gerekend door KPN van rondom de €750,-. Hier is glasvezel voor bedrijven in het algemeen haalbaar.

Op bedrijventerrein Meerkerk is in 2015 een vraagbundeling geweest door het bedrijf Case-Electronics. Hier hebben een aantal ondernemers glasvezel weten te realiseren. Het aantal bedrijven dat hier een aansluiting heeft afgenomen, is niet bekend.

Alle bedrijven die in de buitengebieden zitten worden als een buitengebied object behandeld en doen dus mee met een buitengebied interessepeiling en mogelijk opvolgende aanleg. Bedrijven in de kernen worden beschouwd als niet behorende tot het buitengebied.

De locaties van de glasfabriek in Leerdam wordt beschouwd als kern. Daar kunnen meerdere partijen zakelijk glasvezel leveren. Deze locatie is aangesloten op zakelijk glas via KPN (Onnet).

De locatie van Leerdammer kaasfabriek is aangesloten op zakelijk glas via KPN.(Onnet)

Bijlage 3 Actieve marktpartijen

In deze bijlage wordt nader ingegaan op de strategie en de plannen van marktpartijen.

CIF

CIF is een investeringsfonds met een ambitie om het gehele buitengebied, dat niet is voorzien van glasvezel of coax, te voorzien van glasvezel. In het verleden heeft CIF kabelmaatschappijen opgekocht en kernen verglaasd, maar tegenwoordig richt CIF zich uitsluitend op het buitengebied.

CIF is gestart met de aanleg van glasvezel in de provincies Overijssel en Gelderland en binnenkort start ook de vraagbundeling in de gemeente De Ronde Venen. Een gebied is voor CIF interessant als het minimaal 3.000 aansluitingen omvat met een vraagbundeling van minimaal 50%. Tegenwoordig ligt de focus op het verglazen van het buitengebied waar geen kabel- of glasvezelaansluiting aanwezig is. Voor meer informatie: www.bouwfondsim.com/nl/fund-items/rabo-bouwfonds-communication-infrastructure-fund/ en www.glasvezelbuitenaf.nl

CIF heeft vorig jaar in een gesprek met Vijfheerenlanden aangegeven mogelijk geïnteresseerd te zijn om glasvezel aan te leggen in het buitengebied. Tot op heden weten we niet of en wanneer CIF eventueel bereid is om het buitengebied van Vijfheerenlanden te willen verglazen.

Delta Infratechniek BV

Delta Infratechniek is een relatief kleine speler op het gebied van glasvezel in het buitengebied. Zij zijn actief in de gemeente Rijssen-Holtten, Hexa (gemeente Hellendoorn) en Zuna (gemeente Wierden). Daarnaast heeft Delta Infratechniek samen met Digitale Stad Leusden, recentelijk een succesvolle vraagbundelingscampagne afgesloten in de gemeente Leusden. Voor meer informatie: www.digitalestadleusden.nl

E-Fiber

E-fiber is een marktpartij die actief is in gemeenten die zowel de kern als het buitengebied nog niet hebben verglaasd. Indien meer dan 40% van de bewoners van de kern en het buitengebied zich heeft ingeschreven, gaat E-fiber aanleggen. Dit is haalbaar met een relatief groot buitengebied en een kleine kern.

E-fiber heeft een analyse uitgevoerd naar de mogelijkheid om glasvezel aan te leggen in de kernen en in het buitengebied van Vijfheerenlanden. Zij heeft aangegeven geen mogelijkheden te zien om alle aansluitingen in de kernen en het buitengebied te voorzien van glasvezel. Dit heeft als reden dat een belangrijk deel van Zederik al is voorzien van glasvezel. Hierdoor is het onrendabel om de resterende gebieden in het buitengebied (met name Zederik) aan te sluiten. Voor meer informatie: www.e-fiber.nl

Mabin

Mabin richt zich m.b.t. het leveren van glasvezel in het buitengebied. Zij is actief in de provincie Groningen in de gemeenten Westerwolde en Stadskanaal. Daarnaast is Mabin via Mabib actief in de provincie Noord-Brabant in de volgende gemeenten: Asten, Cranendonck, Gemert-Bakel, Laarbeek, Nuenen, Someren en Son en Breugel.

Greenet

Greenet is een kleine marktpartij die zich richt op het buitengebied door het aanbieden van oplossingen met een straalzender. Voorwaarde is dat een woning vrij zicht heeft richting het centrale antennepunt van Greenet. De oplossing van Greenet beperkt zich tot internet met telefonie. Zij biedt dus geen televisie aan.

Mocht de aanleg van snel internet in het buitengebied van de gemeente Vijfheerenlanden niet snel genoeg van de grond komen, dan is Greenet wellicht een goede tijdelijke oplossing. Echter is dit geen alternatieve oplossing voor glasvezel. Daarvoor is de dienstverlening te beperkt, de internetsnelheid te laag en de kosten te hoog. Voor meer informatie: www.greenet.nl. Momenteel heeft Greenet geen mastlocaties in het gebied van Vijfheerenlanden.

Giessenlanden-Net

Giessenlanden-Net is een stichting die in de gemeente Giessenlanden glasvezel gaat aanleggen in zowel de kernen als het buitengebied. Een uitgebreide beschrijving van Giessenlanden-Net staat in bijlage 4.

KPN

De verglazing van Nederland door KPN op een grootschalige wijze is tot stilstand gekomen nadat KPN de volledige zeggenschap heeft gekregen over Reggefiber. Sinds deze tijd is de strategie van KPN erop gericht om het 'oude' telefonie/koper netwerk doormiddel van de xDSL technieken verder uit te nutten. Hierdoor heeft KPN dicht bij de huizen kasten geplaatst, die allen zijn aangesloten op glasvezel. Deze kasten herbergen aansluitingen voor de bedrijven en huishoudens op basis van VDSL2. Hiermee zijn theoretische snelheden mogelijk tot 120 Mbit/s. Aangezien deze techniek een afstand afhankelijke component heeft, betekent het dat een woning of bedrijf die op 1500 meter afstand van deze kast zit een beperkte snelheid kan halen van rondom de 15 Mbit/s. KPN heeft mogelijk plannen om vanaf 2020 weer te investeren in de glasvezeltechniek in de kernen. Dit wordt gedreven door 2 factoren:

1. De aanpassing van de norm voor stimuleringsmaatregelen door de aanpassing van de definitie van wit van 30 Mbit/s naar 100 Mbit/s
2. Technologische ontwikkelingen bij de grootste concurrenten van KPN, namelijk Zeelandnet en Ziggo. Hierdoor zal kabel nagenoeg gelijkwaardig worden aan de snelheden die bij glasvezel worden behaald.

Bij nieuwbouwprojecten gaat KPN geen traditionele telefoonlijnen meer aanleggen, maar uitsluitend glasvezel.

Op de bedrijventerreinen is KPN vaak met glasvezel aanwezig, maar wordt er geen vraagbundeling uitgevoerd. Er wordt hier aangelegd op basis van offertes. De minimale prijs voor de infrastructuur inclusief transport die KPN moet vragen ligt rondom de € 165,- excl. btw. Dit zijn gereguleerde prijzen. Voor meer informatie: www.kpn.com/internet/glasvezel.htm. Voor zover wij weten, zijn er geen concrete plannen om de kleinere zwarte kernen van Vijfheerenlanden te voorzien van glasvezel.

Tele2

Wat betreft de consumentenmarkt heeft Tele2 haar strategie veranderd en neemt afscheid van haar eigen infrastructuur. Ze gaan hun diensten leveren via de KPN infrastructuur. Op de bedrijventerreinen heeft Tele2 nog wel haar eigen infrastructuur en levert daar ook glasvezeldiensten. Nearnet en onnet diensten worden geleverd met een eenmalige vergoeding van rondom de € 350,-. De maandelijkse kosten voor de infrastructuur liggen iets onder de kosten van KPN.

Ziggo

Ziggo hanteert een strategie van het uitnutten van haar bestaande infrastructuur en verhoging van snelheid op basis van marktvraag. Zij kiest daarmee bewust niet voor uitbreiding in het buitengebied. Ziggo laat geen andere operators toe op zijn netwerk. Ook is Ziggo niet of maar zeer beperkt aanwezig op bedrijventerreinen en doet daar geen gestructureerde vraagbundelingscampagnes.

Technologisch gaat Ziggo een stap maken door in de komende jaren over te stappen op DOCSIS3.1. Met deze techniek zijn snelheden mogelijk van 1 Gbit/s op kabel. Het grote verschil tussen kabel en glasvezel dat er nu is (namelijk de niet gelijke upload- en downloadsnelheid), zal met deze aanpassingen ook gelijk kunnen worden gemaakt.²

² <http://www.totaaltv.nl/nieuws/nieuwe-techniek-brengt-supersnel-symmetrisch-internet-naar-kabel/>

Bijlage 4 Quick scan samenwerking met Giessenlanden-Net

In de afgelopen maanden zijn verkennende gesprekken gevoerd met Stichting Giessenlanden-Net. Deze stichting legt een glasvezelnetwerk aan in kernen en buitengebieden van de gemeente Giessenlanden, nadat een succesvolle vraagbundeling is uitgevoerd. Stichting Giessenlanden-Net heeft aangeboden om een vergelijkbare constructie op te zetten voor de gemeente Vijfheerenlanden. In dit hoofdstuk wordt een korte toelichting gegeven wat deze samenwerking inhoudt. Daarnaast wordt ingegaan op de organisatorische, financiële en juridische consequenties en risico's van een dergelijke samenwerking.

Toelichting propositie Giessenlanden-Net

Het idee is om, na analogie van de situatie in de gemeente Giessenlanden, een nieuwe entiteit op te richten: Stichting Vijfheerenlanden-Net. Deze stichting wil alle adressen die nog niet zijn voorzien van een glasvezelverbinding in de gemeente aansluiten op het aan te leggen glasvezelnetwerk.

Stichting Giessenlanden-Net heeft een business case opgesteld met daarin de volgende onderdelen

- De prijs die de bewoners betalen bestaat uit de reguliere kosten van een abonnement dat met een internetserviceprovider (ISP) wordt afgesloten. Daarbovenop betalen bewoners in het buitengebied een eenmalige extra bijdrage voor de aanleg van de glasvezelkabel. Deze ligt tussen de € 350,- tot € 750,- afhankelijk van de locatie. Bewoners in de dorpskern betalen geen eigen bijdrage.
- Het minimale percentage voor de vraagbundeling is 38%-40% voor alle aansluitingen (kernen en buitengebied).
- De benodigde investering ligt tussen de € 30 en € 33 miljoen.
- Financiering: 10% particuliere investeerders, 10% achtergestelde lening verstrekt door de gemeente Vijfheerenlanden en 80% financiering door de gemeente Vijfheerenlanden middels een hypothecaire lening (eventueel gefinancierd door een lening van een partij genoemd in het Treasury statuut).
- Directievoering gebeurt door de huidige bestuurders van Stichting Giessenlanden-Net. Daarnaast wordt een Raad van Commissarissen ingesteld met daarin een vertegenwoordiger namens de gemeente Vijfheerenlanden.

Juridische overwegingen

Hierbij een overzicht van een aantal juridische aspecten indien de gemeente Vijfheerenlanden in zee gaat met stichting Giessenlanden-Net. Deze dienen allen verder te worden onderzocht, mocht worden besloten om de samenwerking met Stichting Giessenlanden verder te onderzoeken.

Staatssteun

Indien in zee wordt gegaan met Stichting Giessenlanden-Net wordt de aanleg van glasvezel voor een groot deel met overheidsmiddelen bekostigt en de gemeente kan dan de aanleg ondersteunen met gunstige financieringsvoorwaarden. Dit roept vragen op in hoeverre er hier niet sprake is van ongeoorloofde staatssteun. De juristen van Stichting Giessenlanden stellen dat er geen sprake is van staatssteun, maar gezien de mogelijke financiële betrokkenheid van de gemeente Vijfheerenlanden, dient dit zorgvuldig te worden gecontroleerd, mocht worden besloten om verder te gaan met de stichting Giessenlanden-Net. Niet onwaarschijnlijk is dat andere marktpartijen gaan procederen tegen deze constructie. Wellicht houdt dit geen juridisch geen stand maar het zou wel kunnen leiden tot aanzienlijke vertraging van het aanlegproces.

Aanbestedingsplicht en mededingingsrecht

Het is nog onduidelijk in hoeverre het project aanbesteding plichtig is of gaat worden. Wanneer decentrale overheden samen met private partijen projecten uitvoeren en financieren, gelden de staatssteunregels. De constructie met een nieuw op te richten stichting en haar relatie tot de gemeente moet nog worden uitgewerkt. Als de financiering gepaard gaat met opdrachtverlening, dan gelden ook de aanbestedingsregels. Naast bancaire dienstverlening kan er ook sprake zijn van een gemengde opdracht wanneer in de aanleg van glasvezel wordt voorzien. Indien sprake zou zijn van een opdracht vanuit de gemeente richting deze nieuwe stichting tot het aanleggen van glasvezel lijkt, mede gelet op de omvang, Europees aanbesteding plichtig.

Als hiervan sprake zou zijn, is het onverstandig nu reeds teveel te richten op Giessenlanden-Net. Er ontstaat dan bij aanvang geen 'level playing field', geen gelijkwaardige uitgangspositie bij aanvang van de procedure en dat kan uiteindelijk de gunning in de weg staan. Ook is het in dit stadium zeker niet aan te bevelen teveel te koersen op afspraken met 1 marktpartij om niet in de fuik van afbreken in de precontractuele onderhandelingen te vallen. Er zal altijd met voorbehouden van bestuurlijke besluitvorming moeten worden geopereerd.

Mocht er geen sprake zijn van staatssteun dan zijn de mededingingsregels ingevolge de Wet Markt en Overheid mogelijk van toepassing.

Dit alles vereist derhalve een nadere uitwerking.

Financiële overwegingen

Financiering / is het geld beschikbaar?

Een samenwerking met Giessenlanden-Net impliceert een grote financiële betrokkenheid van de gemeente bij deze nieuw op te richten stichting. De gemeente verstrekt twee leningen: een hypothecaire lening van circa € 26 miljoen euro en een achtergestelde lening van circa € 3,3 miljoen euro. Deze bedragen zouden vanuit eigen middelen van de gemeente kunnen worden gefinancierd of (en dat is waarschijnlijker) middels een hypothecaire lening (eventueel gefinancierd door een lening van een partij genoemd in het Treasury statuut).

Financiële voorwaarden vertrekken leningen

Hieronder een aantal financiële voorwaarden m.b.t. het verstrekken van leningen door de gemeenten. De leningen hebben een hoger risicoprofiel. Het ligt in de rede aan de aanvragende partij eisen te stellen, zoals dat de onderneming niet in financiële moeilijkheden mag verkeren. De volgende eisen aan gezonde groei-, winst- lijken zeer reëel:

- a. Continuïteitsvooruitzichten
- b. De onderneming bestaat minimaal 3 jaar. Eis volgt uit de Mededeling (2008/C 14/02) van de Europese Commissie Methode waarmee de referentie- en disconteringspercentages worden bepaald. Ondernemingen die minder dan 3 jaar bestaan worden als startende ondernemer beschouwd.
- c. De onderneming heeft minimaal een B rating (dit verlaagt het risicoprofiel van de lening en de gemeente kan hierdoor een lagere marktconforme rente percentage hanteren)

Zonder daar een diepgaande analyse op te hebben losgelaten, is het de vraag of stichting Giessenlanden-Net kan voldoen aan deze criteria.

Bedreiging van concurrentie

De business case die stichting Giessenlanden-Net heeft opgesteld, gaat uit van een return of investment naar circa 16 jaar. De verwachting is dat tegen die tijd de netwerken van Ziggo en KPN zo ver zijn ontwikkeld dat maar de vraag is of de kwaliteit van de dienstverlening van de nieuw op te richten stichting op kan tegen die van KPN en Ziggo.

Zowel Ziggo als KPN gaat in de komende jaren investeren om hun netwerk nog sneller te laten worden met als uiteindelijk doel, deze netwerken te verglazen. Voor de bewoners van Vijfheerenlanden blijft het mogelijk om over te stappen naar het netwerk van KPN of Ziggo hetgeen een serieus risico blijft voor de rentabiliteit van het netwerk van de nieuwe stichting.

Risicobeheer

Bij een verdere analyse dient rekening te worden gehouden met de volgende uitgangspunten m.b.t. risicobeheer. Hierbij is de omschrijving van het begrip Publieke Taak van belang. Een gemeente kan/mag iets tot de publieke taak rekenen wanneer het particulier bedrijfsleven niet of tegen bijzonder hoge kosten in een voorziening voorziet, waardoor deze niet of voor velen niet bereikbaar is. Een gemeente bepaalt - gemotiveerd en transparant - in principe zelf wat onder de publieke taak moet worden verstaan en hoe deze zal worden uitgeoefend. In de Wet Fido is geen sprake van een inkadering van het begrip publieke taak.

De gemeente stelt in Artikel 3 van het Treasury statuut:

Met betrekking tot risicobeheer gelden de volgende algemene uitgangspunten:

1. De gemeente mag leningen of garanties uit hoofde van de "publieke taak" uitsluitend verstrekken aan door de Gemeenteraad goedgekeurde derde partijen.
2. De gemeente kan derivaten hanteren of, in afwijking van het eerste lid, middelen uitzetten anders dan ten behoeve van de publieke taak, indien deze uitzettingen een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. Het prudente karakter van deze uitzettingen wordt gewaarborgd middels de richtlijnen en limieten van dit Treasury statuut.
3. De gemeente gaat geen leningen aan met het enkele doel de aangetrokken gelden tegen een hoger rendement uit te zetten.

De vraag is of het aanleggen van glasvezel als een publieke taak moet worden beschouwd. De Europese wetgeving is daar vrij duidelijk in. In de zwarte gebieden is interventie vanuit de overheid niet geoorloofd. Vanuit dat perspectief is het daarom maar zeer de vraag of dit een publieke taak is.

Financieringsvoorwaarden

De gemeente stelt in Artikel 7 van het Treasury statuut:

Bij het aantrekken van financieringen voor een periode van één jaar en langer gelden de volgende uitgangspunten: 1. Financieringen worden enkel aangetrokken ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak, tenzij er sprake is van een uitzondering volgens artikel 3 lid 2.

Cruciaal hierbij is dus het al dan niet prudente karakter van de lening. Mocht de gemeente snel internet beschouwen als een noodzakelijke voorziening en tot de conclusies komen dat deze voorziening niet door de markt kan worden geleverd, zou deze lening vanuit een prudent karakter eventueel te rechtvaardigen zijn. Indien echter de conclusie is dat marktpartijen in de behoefte van snel internet kunnen voorzien, dan lijkt het prudente karakter van de lening niet waarschijnlijk.

Externe toets

Indien de samenwerking met Giessenlanden-Net als serieuze optie wordt beschouwd, dient een externe toets door deskundigen op het businessplan (met name of de gehanteerde uitgangspunten wel juist zijn) en een op het Treasury statuut (van zowel Vianen, Leerdam als Zederik) te worden uitgevoerd. Hieronder dient met de volgende wettelijke kaders te worden rekening gehouden.

- de Gemeentewet;
- de Wet financiering decentrale overheden (Fido);
- het Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden;
- de Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden;
- de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden en,
- de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo).

Bedrijfsmatige en organisatorische overwegingen

Naast de juridische en financiële overwegingen zijn er de nodige bedrijfsmatige en organisatorische overwegingen m.b.t. een eventuele samenwerking met stichting Giessenlanden-Net. De essentie hierbij is of er voldoende vertrouwen is in (het bestuur van) deze stichting om de hoge ambities te realiseren en het risico dat de gemeente loopt tot een minimum te beperken. Daarbij spelen onder meer de volgende aspecten een rol:

Is het haalbaar?

Het laten aanleggen van glasvezel in de hele gemeente is geen sinecure. In veel gemeenten is dit geprobeerd en niet gelukt. In andere gemeenten heeft het erg lang geduurd om 40% vraagbundeling te realiseren. Ervaringen in onder meer de gemeente Montfoort, waar recentelijk een vraagbundeling heeft plaatsgevonden via de partij E-fiber, dat in de grotere kernen bewoners en bedrijven in de regel niet willen switchen van Ziggo of KPN naar glasvezel. Deze vraagbundelingscampagne is dan ook gestrand. De toegevoegde waarde van glasvezel is nu eenmaal onvoldoende voor veel inwoners, zeker als KPN en Ziggo hun infrastructuur steeds blijven door ontwikkelen waardoor het dezelfde eigenschappen zal krijgen als glasvezel, of het wordt glasvezel.

E-fiber heeft aangegeven dat de aanleg van een 100% dekkend glasvezelnetwerk in de gemeente Vijfheerenlanden geen haalbare kaart is. Het is dan ook zeer de vraag of het stichting Giessenlanden-Net lukt. Het knelpunt ligt voor E-fiber in Zederik, waar al een deel verglaasd is. Hierdoor is er een onrendabele hoek ontstaan, die relatief duur is om aan te leggen.

Schaal en verhouding buitengebied versus kernen

Het totale gebied van Vijfheerenlanden is meer dan een factor 3 groter dan het gebied van Giessenlanden, met in totaal 2 zeer grote kernen, die samen bijna 13.000 woningen en bedrijven tellen. Daarnaast heeft Giessenlanden een verhouding van 70% kern en 30% buitengebied³. Deze verhouding is in Vijfheerenlanden 87% kernen en 13% buitengebied (Wit en grijs) en niet verglaasde bedrijventerreinen. In het buitengebied van Vijfheerenlanden is van de deze 13%, 40% voorzien van Ziggo kabel. Daarmee is de business case voor Vijfheerenlanden ongunstiger dan die van Giessenlanden.

Is het management voldoende ervaren en is de organisatie voldoende stabiel?

De aanleg, het beheer en de exploitatie van (grootschalige) breedbandnetwerken en/of het aanbieden van kabel- en netwerkdiensten is een vak apart. Dit vereist vakmanschap, een stabiele organisatie met uitgewerkte werkprocessen en volledige focus van de betrokken

³ Bron: Giessenlanden-Net

managers/medewerkers. Op dit moment ontbreekt het inzicht in de capaciteit van de organisatie. Er is nog geen inzicht in de werkwijze, de planning, de business case en de financiële zekerheden.

Veel glasvezelcorporaties zijn met veel enthousiasme gestart maar hebben het niet gered, omdat het management niet professioneel genoeg was en de kennis en ervaring ontbrak om een strak geleide organisatie te ontwikkelen.

Stichting Giessenlanden-Net is een jonge organisatie met een beperkt track record. Een aantal bestuurders heeft veel ervaring met het opzetten en managen van andere organisaties. Maar naast goede bestuurders is een professioneel managementteam nodig dat op dag basis de operatie aanstuurt. Hoe de nieuwe organisatie eruit komt te zien is nog onduidelijk. Het huidige team lijkt op het eerste gezicht niet het beoogde dreamteam om dit proces goed te runnen.

Wat als het misgaat?

Naast de hierboven vermelde risico's bij een samenwerking met Giessenlanden-Net zijn er nog een aantal relevante aspecten te adresseren. Ervan uitgaande dat een overeenstemming komt met Giessenlanden-Net en dat de gemeente Vijfheerenlanden zich garant stelt voor de financiering van ca. 30 miljoen euro. Wat is het risico als:

- De vraagbundeling niet gehaald wordt, hetgeen gebeurd is in de gemeente Montfoort?
Dan wordt het project na een jaar afgeblazen. Ook als zijn er dan nog geen miljoenen uitgegeven, de proceskosten in dit eerste jaar kunnen al snel meer dan € 100.000,- bedragen. Maar het grootste risico is dat de aanleg van glasvezel in het buitengebied enorm vertraagd wordt. Met name deze mensen hebben nu een probleem dat alleen maar groter wordt en dit leidt tot minimaal een jaar vertraging voor deze bewoners.
- Een concurrerende marktpartij gaat procederen?
De kans is reëel dat een marktpartij als KPN of E-fiber een klacht indient bij de ACM in verband met ongeoorloofde staatssteun. Niet uit te sluiten valt dat de rechter deze klacht afwijst, maar dan ligt het proces maanden stil. Dit tijdsverlies is dramatisch voor de geloofwaardigheid van het project.
- De uitrol van het project mislukt?
Dit kan bijvoorbeeld veroorzaakt worden doordat de aannemer het project slecht uitvoert of het project slecht gemanaged wordt. Bij meerdere glasvezel projecten moest uiteindelijk meer geld worden gestort. De gemeente heeft beperkte grip op de uitvoering van het project en kan alleen via een lid van de RvC beperkt bijsturen. Dit terwijl de gemeente voor 90% financieel aanspreekbaar is.
- De concurrentie, professionaliteit en kwaliteit en marktbehoefte binnen 5 tot 10 jaar gematched worden door KPN en Ziggo. Dit kan ertoe leiden dat Giessenlanden het financieel niet redt, doordat het marktaandeel daalt tot onder de 38%. Dit scenario is zeer reëel naar de toekomst toe. Dat betekent dat in deze casus het financieel risico voor de gemeente zeer groot wordt.

Vooralsnog heeft stichting Giessenlanden zich niet uitgesproken over dit soort risico's waarbij de indruk ontstaat dat ze deze onderschatten. Zij stelt in haar propositie: "...Het voordeel hiervan is dat gemeente Vijfheerenlanden het hypotheekrecht op het glasvezelnetwerk krijgt. De waarde van het netwerk (vastgoed) in combinatie met het positieve verschil in rente van ca. 3%, dekt de hypothecaire lening van 80%. Hierdoor is het financiële risico afgedekt." De vraag is of dit een reële inschatting is van de financiële risico's. In Heeze Leende heeft de gemeente financieel moeten bijspringen toen de aanleg van glasvezel dreigde te mislukken.

Conclusie quick scan

Voor welk probleem is de samenwerking met Giessenlanden-Net een oplossing?

Een mogelijke samenwerking met Stichting Giessenlanden biedt mogelijkheden om de gehele gemeente Vijfheerenlanden te voorzien van glasvezel. Vooralsnog biedt geen enkele andere partij deze mogelijkheid. Glasvezel is echter niet de enige mogelijkheid om snel internet te krijgen in de kernen. Er zijn diverse opties om de bewoners en bedrijven in Vijfheerenlanden te voorzien van snel internet. De kernen zijn voorzien van snel internet via Ziggo en KPN. De internetsnelheid in de buitengebieden is dramatisch slecht. Marktpartijen hebben aangeboden om het buitengebied te verglazen voor eigen rekening en risico. Daarnaast werken zowel Ziggo en KPN aan het verbeteren van hun digitale infrastructuur zodat bewoners en bedrijven sneller internet krijgen en dus een concurrentie slag gaan doen met Vijfheerenlanden-Net. Het enige dilemma is dat een groot deel van de bewoners van de kernen geen glasvezel heeft. De Ziggo kabel zal binnen een termijn van 2 tot 5 jaar gelijkwaardige eigenschappen hebben als glasvezel. KPN overweegt om vanaf 2020 weer kernen te verglazen als reactie op de ontwikkelingen van de kabel.

De belangrijkste overweging om met Giessenlanden-Net in zee te gaan, is dat de kernen worden voorzien van glasvezel. Volgens de Europese commissie is dit de taak van de marktpartijen (en niet van de gemeente). Deze zijn echter zeer terughoudend om hun bestaande infrastructuur om te zetten in een glasvezelnetwerk.

De consequenties van een samenwerking met Giessenlanden-Net zijn aanzienlijk voor de gemeente: een financiële garantstelling van bijna 30 miljoen euro. Er zijn echter veel vraagtekens en onduidelijkheid over:

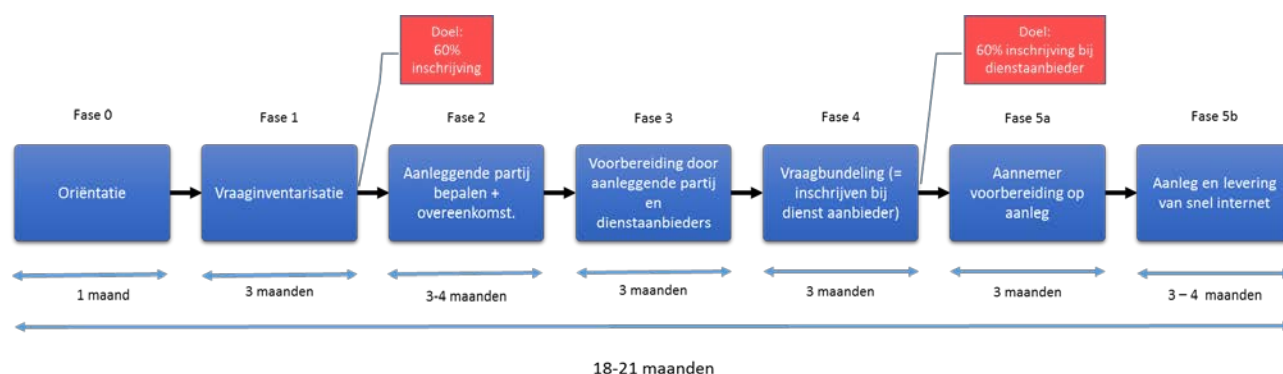
- De financiële voorwaarden bij het vertrekken van de leningen
- De staatssteun regels en een eventuele aanbestedingsplicht
- De haalbaarheid van het concept van Stichting Giessenlanden-Net
- De organisatie van de nieuwe organisatie
- Het managementteam van de nieuwe organisatie
- De wijze waarop de risico's worden gemanaged.

Als de gemeente Vijfheerenlanden het standpunt inneemt dat alle bewoners, dus ook die in de kernen, van glasvezel dienen te worden voorzien, dan is het logisch om de samenwerking met Giessenlanden-Net te intensiveren en de haalbaarheid verder te onderzoeken.

Indien het de gemeente primair gaat om het optimaliseren van de digitale bereikbaarheid zoals gesteld in de uitgangspunten van de gemeente, ligt het echter voor de hand om dit over te laten aan de markt. Zij zorgt ervoor dat de buitengebieden worden verglaasd en zorgt dat het aanbod in de kernen voldoende is, zonder enig financieel risico voor de gemeente en met een beperkte financiële bijdrage van de gemeente. Bijna alle andere gemeente die in Nederland actief zijn met glasvezel, hebben gekozen voor deze laatste optie.

Bijlage 5 Projectaanpak uitrol Breedband in het buitengebied

Onderstaand aanpak is gebaseerd op een stappenplan met op elk gebied specifieke gedefinieerde doelen en 'meetbare' key performance indicatoren

Deze fasering wordt hieronder toegelicht. Na de fasen 0, 1, 2 en 4 zijn er go/no-go momenten ingebouwd als beslismomenten voor de gemeente.

Fase 0: Oriëntatie

Het doel van deze fase is om aan de hand van een plan van aanpak duidelijkheid te verschaffen voor de gemeente over de aanpak hoe te komen tot het versneld aanleggen van breedband in het buitengebied.

In deze fase worden de volgende activiteiten uitgevoerd.

- Afbakening van het project en de uitgangspunten
- Het vaststellen van de verschillende oplossingsmogelijkheden
- Bepaling van de projectaanpak
- Het opstellen van een gebiedsanalyse waarbij het aantal aansluitingen in het buitengebied van de gemeente nader wordt vastgesteld.
- Inventarisatie van de aanleg voorwaarden en mogelijkheden a.d.h.v. van AVOI en handboek kabels en leidingen.
- Globale marktverkenning en consultatie.
- Verkennend onderzoek worden uitgevoerd naar samenwerking in regionaal verband.

Fase 1: Pre-competitieve vraaginventarisatie

Het doel van deze fase is om minimaal **60%** van de buitengebied bewoners te motiveren om zich in te schrijven als belangstellende voor de aanleg van glasvezel in het buitengebied. Hiervoor worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

Vorbereiding campagne:

- Inrichting en bemensing breedbandloket voor bewoners (website en het afhandelen van vragen via mail en telefoon)
- Aanschaf communicatiemiddelen en voorbereiding distributie.
- Detail ontwikkeling campagne voor de pre-competitieve vraaginventarisatie.
- Werving van bewoners als ambassadeurs in de campagne.

Uitvoering campagne

- Communicatie met bewoners en buurtambassadeurs (informatiebijeenkomsten, nieuwsbrieven, persberichten, etc.)
- Uitvoering interessepeiling
- Opbouwen en verfijnen adressenbestand met geïnteresseerden

Fase 2: Marktvraag en afspraak met aanleggende marktpartijen

Het begeleiden en afsluiten van een convenant met een marktpartij, uitgaande dat een marktpartij bereid is om glasvezel aan te leggen in het buitengebied. In dit convenant worden de afspraken tussen de gemeente en de aanleggende partijen afgesproken over onder andere, graafdieptes, kosten, toezicht en communicatie.

Fase 3: Voorbereiding door aanleggende partijen en dienstaanbieders

De glasvezel aanleggende partij doet de highlevel voorbereiding: ontwerp maken, vergunningen, aannemers, financiering, dienstenaanbieders betrekken en alle overige planbare zaken.

Fase 4: Vraagbundeling

De bewoners schrijven zich nogmaals in, maar nu voor een abonnement met een dienstaanbieder. Ook hier moeten de normen weer gehaald worden van 60% voor de buitengebieden.

Fase 5: Voorbereiding en aanleg van het glasvezelnetwerk en levering diensten

De aanleg van het glasvezelnetwerk wordt voorbereidt in fase 5a, wat ongeveer 10 tot 12 weken zal duren. De daadwerkelijk aanleg en levering volgt direct daarna in fase 5b en zal ongeveer 3 tot 4 maanden duren. Gedurende deze tijd zullen meerdere graafploegen ongeveer 50 km per week glasvezel aanleggen in de gemeente.